

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Metodika integrace žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ)

Autoři:

PhDr. Petra Wernischová

Patricie Gerhardt

ve spolupráci s PhDr. Kateřinou Fořtovou a Ing. Gabrielou Novákovou

Praha 2017

OBSAH

1. Úvod	3
1.1 Kdo jsou žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ popř. ŽOMJ)	3
1.2 Co je třeba zohlednit u žáků s OMJ?	4
1.3 Specifika žáků s OMJ znesnadňující jejich začlenění.....	4
1.4 Co musí nově příchozí žák s OMJ zvládnout.....	4
1.5 Specifická skupina žáků-cizinců – azylanti a žadatelé o mezinárodní ochranu.....	5
2. Metodika	7
2.1 Cíl metodiky	7
2.2 Jak vytvořit bezpečné prostředí pro žáka – cizince a překonat možné sociálně-kulturní a jazykové bariéry.....	8
2.2.1 Integrace do kolektivu.....	8
2.3 Kroky k předcházení či překonání kulturních a sociálních bariér:	10
2.4 Kroky k postupnému překonání jazykové bariéry:	12
2.5 Přehled PO (podpůrných opatření) a doporučení v rámci 3. stupně podpory u žáků s OMJ, kdy je žák s OMJ schopen se postupně s pomocí asistenta zapojovat do výuky ve všech předmětech postupně od výchovných po výukové dle individuálního plánu podpory.....	13
2.6 Metodika výuky českého jazyka pro cizince – náměty a praktické rady....	16
2.7 Provázanost na ostatní výukové a výchovné předměty/náměty k podpoře a usnadnění výuky žáků s OMJ ve 3. stupni PO v jednotlivých předmětech/průřezová témata Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Výchova demokratického občana/.....	19
3. Závěr	26

1. ÚVOD

Do českých škol chodí přibližně 2 % žáků (stav 2013), pro něž je čeština cizím jazykem. Převážná většina cizinců na školách je buď z Vietnamu (často druhá generace v ČR), nebo z ruský hovořících zemí či z Ukrajiny, popř. děti delegátů. Celkově je počet dětí-cizinců na českých školách ve srovnání s jinými západoevropskými zeměmi malý. V souvislosti se současným politickým vývojem v Evropě a silící migrací z mimoevropských zemí je třeba výhledově počítat nárůstem počtu žáků ze zcela odlišných kultur, kteří se budou kromě jazykových problémů potýkat i se střetem s jinou kulturou, zvyklostmi, tradicemi i náboženstvím (viz <http://www.inkluzivniskola.cz/nove-prichozi/odkud-cizinci-prichazeji>). Ve školách je třeba paralelně s výukou českého jazyka a se začleňováním dětí-cizinců do kolektivu seznamovat je také s hodnotami západoevropské kultury, s principy demokracie a sekularismu a přiblížit jim historii a tradice země, ve které žijí. Zároveň je třeba přijímat tyto děti se zájmem o jejich kulturu a jazyk a v žádném případě netolerovat jakékoliv projevy rasové, národnostní či náboženské nesnášenlivosti.

1.1 Kdo jsou žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ, popř. ŽOMJ)

- žáci z migrantských rodin,
- žáci z migrantských rodin s českým občanstvím,
- děti krajanů navracejících se zpět do ČR po dlouhodobých pobytech v zahraničí,
- (děti tzv. delegátů),
- děti z bilingvních rodin, kde dominuje jiný než český jazyk.

1.2 Co je třeba zohlednit u žáků s OMJ?

- míru znalosti češtiny u konkrétního žáka,
- míru odlišnosti jeho mateřského jazyka,
- věk, ve kterém přišel do ČR,
- délka pobytu v ČR,
- předchozí školní zkušenosti a úspěchy,
- předchozí zkušenosti se vzdělávacím systémem,
- rodinné zázemí,
- kulturní zvyklosti, odlišné tradice a náboženství.

1.3 Specifika žáků s OMJ znesnadňující jejich začlenění

- vyučovací jazyk je cizím (druhým) jazykem,
- možný odlišný přístup rodičů k instituci školy a ke vzdělání (např. upřednostňování vzdělání synů a úkor dcer v tradičně patriarchálních společnostech),
- odlišná kulturní a náboženská pravidla,
- možný syndrom **vykořenění**.

1.4 Co musí nově příchozí žák s OMJ zvládnout

- naučit se základní komunikaci v ČJ A1/1. stupeň, A2/2. Stupeň, popř. B1,
- zapojit se do výuky v jazyce, který není jeho vlastním,
- projít procesem socializace v prostředí, ve kterém se teprve učí jazyk,
- naučit se možná odlišnému společenskému chování a zvyklostem ve třídě, škole i ve společnosti.

1.5 **Specifická skupina žáků-cizinců – azylanti a žadatelé o mezinárodní ochranu**

V současné době přibývá v Evropě azylantů a žadatelů o mezinárodní ochranu (statut uprchlíka).

Děti-uprchlíci vyžadují individuální zacházení, neboť mohly:

- zažít velká emocionální trauma (Sýrie, Afganistán, Irák, Lybie),
- zažívat kulturní šok,
- být odloučeni od svých rodičů nebo opatrovníků,
- mít rodiče, kteří jsou emocionálně frustrovaní a bez zájmu nebo se o děti naopak příliš obávají
- utrpět zásadní propad ve svém životním standardu,
- mít dočasné ubytování, a proto často střídat školy,
- mluvit málo nebo vůbec nemluvit česky,
- mít přerušené nebo vůbec žádné vzdělání v zemi původu,
- žít v rodinách, které neznají práva ve vzdělání a v sociální oblasti a mají těžkosti v přístupu ke škole a komunikaci s ní,
- přijet v průběhu školního roku a zažívat díky tomu další problémy s integrací,
- zažívat šikanu nebo izolaci,
- mít omezená práva a možnosti v dalším vzdělávání.

Proto je třeba, aby si pedagog vždy zjistil co nejvíce informací o zemi, odkud žák přichází o náboženství a zvyklostech, které si dítě s sebou přináší, dále o rodinném zázemí a situaci/perspektivě rodiny v ČR (předpoklad trvalého pobytu).

Největší obavy v české společnosti vzbuzují příchozí s odlišným náboženstvím, především muslimové. Češi nemají historicky žádné

zkušenosti s tímto náboženstvím a jeho zvyklostmi a většinou ateistická společnost má „podezřívavý“ vztah k praktikujícím věřícím, zvláště pak k islámu. Proto je důležité, aby pedagog přistupoval k otázkám inkluze dětí-cizinců do kolektivu velmi citlivě a využil veškerou podporu a možností spolupráce, kterou mu poskytne Školní poradenské pracoviště a koordinátor inkluze cizinců za využití veškerých dostupných informací o vzdělávání žáků cizinců, mimo jiné na webových stránkách společnosti META o.p.s. Inkluzivní škola <http://www.inkluzivniskola.cz/nove-prichozi/odkud-cizinci-prichazeji>.

<http://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/meta-os> nebo na stránkách Národního institutu pro další vzdělávání (NIVD) s novým webem, který vznikl v rámci projektu Podpora pedagogů pro práci s dětmi-cizinci a žáky cizinci ve školách <http://cizinci.nidv.cz/>. Dále je možné využít aktualizovaných informací na společném portálu Ministerstva vnitra a Ministerstva sociálních věcí ČR <http://cizinci.cz/cs/>.

Z aktualizovaného vládního dokumentu Koncepce integrace cizinců / Ve vzájemném respektu z ledna 2016 považujeme s ohledem na věkovou kategorii žáků ZŠ právě **vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti a znalost češtiny** za zásadní a je jim věnována předkládaná metodika.1/.

„Cizincům ve zranitelném postavení bude v rámci integrační politiky věnována zvýšená pozornost. Jedná se zejména o děti cizinců: je třeba podporovat jejich začlenění do vzdělávacího systému a získání dobré znalosti češtiny jako podmínky jejich dalšího vzdělávání a osobnostního rozvoje. Nezbytné je zapojení dětí cizinců společně s dětmi majority do

volnočasových aktivit (kulturních, vzdělávacích, sportovních ad.) k poznávání reality života v ČR a doplnění komplexnosti jejich vzdělání.“¹

2. METODIKA

2.1 Cíl metodiky

Hlavním cílem předkládané metodiky je popis podpurných opatření k překonávání jazykových a kulturních bariér při příchodu žáků s OMJ do školy tak, aby se žák s OMJ co nejrychleji zapojil mezi ostatní.

V širším slova smyslu nám jde o popis podpory, kterou kvůli odlišnému mateřskému jazyku i odlišné kultuře nově příchozí žáci potřebují nejen k začlenění do systému vzdělávání, ale i do běžného života školy se všemi okolnostmi, které mohou cítit tito žáci jako ohrožující nejen v podobě neúspěchu ve vzdělávání, ale i případného nepochopení a izolace v kolektivu.

Při jejím sestavování vycházíme především z externích zdrojů společnosti Meta, sdružení pro příležitosti mladých migrantů, společností Člověk v tísni a Česká škola bez hranic a ze zdrojů Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva školství ČR. Využíváme dostupných materiálů z portálů „www.inkluzivniskola.cz“, „www.cizinci.cz“ a „www.varianty.cz“. Tyto portály by měly sloužit zároveň jako hlavní informační zdroj koordinátorům integrace cizinců v lokálním měřítku, tedy i koordinátorům na naší škole, popř. MČ Prahy 4 – Kunratice.

Manuál je určen pro všechny pedagogické pracovníky, zapojené do začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem, pro třídní učitele žáků

¹http://www.mpsv.cz/files/clanky/25571/Priloha_c.2_Aktualizovana_Koncepce_i_integrace_cizincu_ve_vzajemnem_respektu_a_Postup_pri_realizaci_aktualizovane_Koncepce_integrace_cizincu

cizinců i pro další osoby, podílející se na začlenění žáků cizinců do výuky i mimoškolních aktivit.

Žákům s OMJ (odlišným mateřským jazykem) dlouhodobě žijící v ČR je na naší škole poskytována podpora v podobě individualizace výuky pod záštitou ŠPP (školního poradenského pracoviště). Při sestavování metodiky budeme tedy vycházet i z mnohaleté praxe našich odborníků ze ŠPP.

V úvodní části mapujeme konkrétní možnosti odbourávání bariér při příchodu žáků s OMJ a v praktické části systém podpory výuky především češtiny, ale i dalších výukových předmětů pro žáky – cizince tak, aby bylo možno co nejlépe naplňovat individuální potřeby žáků s odlišným mateřským jazykem.

2.2 Jak vytvořit bezpečné prostředí pro žáka – cizince a překonat možné sociálně-kulturní a jazykové bariéry

2.2.1 Integrace do kolektivu

2.2.1.1 Vykořenění

Každá kultura je formovaná určitými idejemi, hodnotami a normami, které si příslušníci dané kultury ani neuvědomují. Tento skrytý kulturní obsah je nejvíce viditelný skrze vzorce chování, a to jak členové určité kultury či komunity reagují na běžné každodenní situace. Právě v těchto situacích ztrácejí příchozí děti veškerou jistotu. *Koho a jak mám zdravít? Mám mu potřást rukou? Můžu se mu dívat do očí? Můžu se tu vysmrkat? Jak mám jíst? Myslí to vážně, nebo je to jen legrace? Je to vhodné oblečení? Můžu si k nim o přestávce stoupnout? Můžu k nim domů?*

Pokud se děti ocitnou v odlišné kultuře, ztrácejí jistotu a oporu, neboť nové prostředí je jiné, jazyk je jiný, navyklá gesta mohou znamenat něco jiného.

2.2.1.2 Možné reakce na vykořenění

Vykořeněné děti mohou být izolované, frustrované, zažívají kulturní šok, unavené a demotivované. Reakce na vykořenění může být různá: od tichého období, kdy nemluví nebo šeptají, až po řešení situace a jazykové bariéry neverbální komunikací, popřípadě agresivními reakcemi.

C. Igoa popisuje ve své knize *The Inner World of the Immigrant Child* následující pocity dětí ve stádiu vykořenění:

- **Emocionální mix** – děti se těší i bojí zároveň.
- **Kulturní šok** – deprese, zmatenost nebo frustrace. Reakcí bývá uzavření se světu, apatie, nebo naopak agresivní chování. Jde o nejtraumatičtější stádium života dětí imigrantů.
- **Izolace, osamělost** – osamělé se cítí všechny nově příchozí děti, některé i dlouho po příchodu.
- **Bezmocnost, zranitelnost** – pokud v prostředí nikoho neznám, a navíc nerozumím okolnímu jazyku a mnohdy ani dění okolo, je tím hodně ohrožen můj pocit bezpečí a pohodlí.
- **Vyčerpání** – pobyt v novém jinojazyčném prostředí vyčerpává psychicky i fyzicky.
- **Akademické problémy, neúspěšnost** – učit se v novém jazyce je složité, proto úspěchy přichází pomalu. Má to samozřejmě významný vliv na motivaci. Nejhuř tento propad nesou snaživí a ambiciózní žáci.
- **Tlak na asimilaci** – česká společnost byla dlouho homogenní, proto má mnoho lidí, včetně některých učitelů, pocit, že by se měli „cizinci absolutně přizpůsobit našemu způsobu života“.
- **Rezistence na změnu** – náhlá změna, kulturní šok, odlišnost, neporozumění, to všechno může být příčinou toho, že děti se odmítají učit česky, nechtějí se zapojovat, nemluví apod.

- **Potřeba integrace obou světů** – děti si potřebují propojit svůj původní „světonázor a zkušenosti“ s tím novým. Bez toho opět přichází problémy identity, které mohou vést k různým patologiím.

2.3 Kroky k předcházení či překonání možných kulturních a sociálních bariér:

- Stanovíme koordinátora vzdělávání cizinců na škole, který zaštiťuje vzájemnou komunikaci mezi všemi zúčastněnými (zákonnými zástupci, žáky, pedagogy a jejich asistenty), je informován o průběhu integrace a monitoruje její průběh.
- Koordinátor inkluze cizinců společně se školním poradenským pracovištěm vytvoří v počáteční fázi pobytu žáka ve škole PLPP (plán pedagogické podpory pro žáka s OMJ).
- Před příchodem žáka s OMJ seznámí třídní učitel ve spolupráci s koordinátorem třídu s prostředím, z kterého nový žák s OMJ přichází (odlišná kultura, náboženství, zvyky, jazyk).
- Prodiskutuje s třídním učitelem a s žáky možné komplikace, navrhne společně možnosti řešení – např. společně vyberou patrona, který se stane průvodcem žáka v jeho prvních krocích ve škole, bude se o něj starat a pomáhat mu při začlenění do třídního kolektivu. Ještě lepší však je, když si žáci po určitém čase tuto funkci předávají anebo pracují jako patroni ve dvojicích. Optimální je, když se tento nový žák-cizinec časem může sám stát patronem pro jiného příchozího spolužáka a využít tak vlastní zkušenosti.
- Patroni by měli sedět v blízkosti nově příchozího žáka, nejlépe v předních lavicích tak, aby byl v případě potřeby možný kontakt s učitelem bez narušení průběhu vyučování.

Takový patronát je v podstatě **win-win-win situací**.

- Příchozí dítě-cizinec profituje rychlejším začleněním, získáním kamarádů.
 - Pedagog má v patronech pomocníky při začlenění jejich spolužáka cizince.
 - Patroni mají pocit odpovědnosti a důležitosti tím, že dostanou příležitost ukázat, že dovedou pomoci novému spolužákovi.
 - Rozšíření okruhu patronů je dalším krokem k začlenění cizince do kolektivu třídy, stejně jako třídní akce a teambuildingové aktivity v rámci budování a posilování kolektivu třídy.
 - Pro odstranění prvotních komunikačních překážek lze použít společně s dětmi jazykové kartičky se základními obraty, doplněnými o obrázky viz příloha 7, popřípadě je společně s dětmi rozšířit o další potřebné.
 - K navázání bližšího kontaktu se můžeme společně s žáky naučit pozdrav cizince v jeho mateřském jazyce a v případě znalosti cizího jazyka vyučovaného na naší škole vzájemně představit v komunitním kroužku žáky a jejich zájmy.
 - Citlivě vnímat možné odlišnosti v neverbální komunikaci (odlišná gesta, intenzita očního kontaktu, možná odlišná potřeba osobních, intimních zón...).
 - Po přivítání pokračujeme ve výuce běžným způsobem a nezdůrazňujeme odlišnosti nastalé situace.
 - Dále je možné vybídnout nově příchozího žáka s OMJ k vytvoření prezentace o vlastní zemi ve spolupráci s asistentem žáka, který mu je přidělen v rámci podpory výuky češtiny.
- Dále bude výuka žáka s OMJ probíhat dle nastaveného PLPP, kde budou stanoveny výukové strategie podle individuálních potřeb žáka. Umožní žákovi získat základní znalost ČJ a postupně se tak začleňovat do další výuky podle jeho individuálních schopností, jazykových znalostí a tempa. Umožní progres žáka a zažít pocit úspěch

bez ohledu na plnění závazných osnov daného ročníku. Do spolupráce budou vždy zapojeni jak zákonní zástupci, tak žák samotný a v případě potřeby i studijní centrum školy v rozsahu vyplývajícím z aktuálních potřeb.

2.4 Kroky k postupnému překonání jazykové bariéry:

- Možnost prvotní základní komunikace přes **třetí jazyk** (angličtina, němčina, ruština), pokud ho dítě i vyučující ovládá, je dobré ho případně využít jen v jednoduché komunikaci týkající se organizačních pravidlech chodu školy a výuky.
- Komunikace ve třetím jazyce se naopak doporučuje koordinátorům při sestavování PLPP a v jednání s rodiči dětí, popř. rodiče využívají tlumočníka. Pro snadnější porozumění situace, která nastává s příchodem žáka cizince do školního prostředí, doporučujeme využít možnosti přesnějšího zmapování situace pomocí **dotazníků** a) pro žáky, b) pro rodiče v různých jazykových mutacích (viz příloha dotazníky) (© Spolek ČŠBH, licence CC BY-NC-ND).
- Forma kurzu ČJ je v kompetenci koordinátora a asistenta žáka a jeho délka a intenzita je individuální v závislosti na jazykovém nadání a prostředí, z kterého žák s OMJ pochází. Velmi doporučujeme kromě výuky ve škole podpořit žáka ve výuce ČJ po vyučování v rámci asistentské praxe či pomoci mu ve vyhledání kurzu intenzivní výuky ČJ v mimoškolním zařízení (viz příloha organizací podporujících inkluzi v příloze).
- V počátku lze použít český slovníček neverbální komunikace: kroucení hlavou – ne, kývání hlavou – ano, krčení rameny – nevím, nezajímá mne to, poplácání po rameni – super, držení palců – hodně štěstí, podpora, palec nahoru – pochvala☺, palec ke straně lehce dolů – nevyšlo to☹/ lze využít obecně známých emotikonů z SMS či jiné online komunikace.

- Použití vlastních jazykových komunikačních karet s obrázky (základní potřeby, přání, sdělení) – možná spolupráce s vyučujícími VV a jejich žáky.

2.5 Přehled PO (podpůrných opatření) a doporučení v rámci 3. stupně podpory u žáků s OMJ, kdy je žák s OMJ schopen se postupně s pomocí asistenta zapojovat do výuky ve všech předmětech postupně od výchovných po výukové dle individuálního plánu podpory

- V první fázi výuky bude rozvoj slovní zásoby a zvládnutí základních gramatických struktur hlavní náplní obsahu výuky ve všech předmětech.
- Do rozšiřování slovní zásoby zapojit přirozeně i spolužáky (například zopakování či dovysvětlení pojmů dětskou mluvou, komunikace při skupinové práci nebo o přestávce a ve volnočasových aktivitách atd.)
- Možná redukce učiva a výstupů v závislosti na dosažené úrovni znalosti ČJ.
- Přizpůsobit výklad žákům s OMJ – jednoduché věty, maximální názornost.
- Názorné pomůcky, výukové postery, obrázkové encyklopedie, fotografie, plakáty, grafická vizualizace probíraného učiva a sluchová podpora porozumění obsahu – pomalé tiché čtení společně s asistentem.
- Praktické a smysluplné poučky, hravá a snadno zapamatovatelná pravidla – názorné tabulky, přehledy s obrázky a klíčovými slovy – klíčové vizuály – obrázek, plán, kresba, mapa, vývojový diagram, časová osa, rozhodovací strom atd.
- Upravené či speciální pracovní listy, respektující úroveň znalostí žáka s OMJ tak, aby měl šanci úkol zvládnout a dosáhnout pocitu

úspěšnosti i přes jazykové bariéry (přiřazování obrázků a slov, doplňování slov do textu z nabídky klíčových slov, možnost volby správné odpovědi, zjednodušené texty se základními informacemi, redukce složitějších úkolů, na které žák svými znalostmi ČJ nestačí, jednoduché příklady).

- Jsou mu zároveň poskytovány rozmanité zdroje poznání a pochopení učiva (nová média, interaktivní programy atd.).
- Skupinová/kolektivní práce v uvolněné atmosféře – učení pomocí spolupráce Jazyk učíme v kontextu, pro konkrétní cíl, znásobení myšlenky i upevnění jazykových struktur. Skupinová práce poskytuje příležitosti i potřebu ptát se – posílení komunikace v češtině, žák slyší opakovaně klíčovou informaci i větnou strukturu a tím si ji lépe zafixuje (bariérové hry, skládkové učení).
- Další metody aktivní výuky RWCT – brainstorming, myšlenková mapa, I.N.S.R.T, T-graf, pětílístek, čtení s otázkami, srovnávací tabulka, klíčová slova, zpřeházené věty atd. Více na <http://www.kritickelisty.cz>.
- Zapojení všech smyslů, zapojení pohybu – aktivizace paměťového mozkového centra.
- Omezit hlasité čtení před třídou.
- Čtení se záložkou v řádkovém systému či k postupnému odkrývání delšího textu.
- Posazení žáka s OMJ v předních lavicích, nejlépe v blízkosti jeho patrona – žáka, popřípadě žáků, kteří byli určeni jako průvodce žáka s OMJ.
- Možnost častějšího odpočinku v případě zvýšené únavy.
- Domluvený signál se žákem ve chvíli, když nerozumí.

- Ujistění se o porozumění samostatné práce – dopomoc prvního kroku.
- Dostatek času a kontrola pochopení instrukcí.
- Delší časový prostor pro vypracování úkolu a jeho kontrolu.
- Možnost zkrácení zadávaných prací.
- Časté poskytování pozitivní zpětné vazby.
- Je důležité se s žákem dopředu domluvit na způsobu ověřování znalostí.
- Testování metodou přiřazování, možnosti výběru správné odpovědi – domluva na obsahu a termínu zkoušení.
- Pravidelná kontrola pokroku žáka a zpětná vazba pro něj.
- Hodnocení založené především na základě pokroku – viz kritéria hodnocení žáka s OMJ.
- Citlivá práce s chybou – chybovat je přirozené, domluva, kdy a kdo chybu opravuje, zdůraznění, že i my můžeme v cizích jazycích chybovat.
- Umožnění opravy při selhání v písemném či ústním zkoušení.
- Nehodnotit chyby vzniklé nedokonalým přečtením, nepochopením textu.
- Cvičení zaměřená na jeden jev (gramatický), v případě slovních úloh zadávat úlohy postupně, pomoc s textem, rozfázování, dopomoc prvního kroku.
- Při opravě žákovských prací doporučujeme barevně odlišit chyby v učivu, které by žák měl znát, a ty specifické chyby, které ještě znát nemůže.
- V nejazykových předmětech opravovat i jazykové chyby, ale nehodnotit.

- Možnost používat dvojjazyčný slovník při práci.
- Základní slovíčka k jednotlivým předmětům vydalo formou překladových slovníků SPN – pedagogické nakladatelství, a.s. v roce 2002 a jsou ke stažení na stránkách společnosti META, o.p.s. <http://www.inkluzivniskola.cz/pedagogicka-prace-s-diverzitou/prekladove-slovnicky>. Jedná se o slovníčky základních pojmů ČJ, humanitních věd, Matematiky, Přírodovědy a Přírodopisu, Fyziky a Chemie ve čtyřech jazykových mutacích (ukrajinština, ruština, vietnamština, angličtina), kromě těchto jazyků nechala Meta slovníčky přeložit i do mongolštiny a čínštiny.
- Možnost využití IT techniky, popřípadě e-učebnic k vyhledávání a ověřování informací, k individuálnímu procvičování.
- Individuální domácí úkoly zadávané na oslabené oblasti a k posílení potřebných kompetencí.

2.6 Metodika výuky českého jazyka pro cizince – náměty a praktické rady

Základní jazyková kompetence – kompetence komunikační – žáci s nulovou znalostí ČJ získají znalost na úrovni A0/OK především nad rámec klasické výuky dle možností školy.

- Cíl: praktické využití jazyka za pomoci asistenta žáka, znalost zprostředkujícího jazyka není podmínkou, prvotní navázání kontaktu však může usnadnit. Užívání zprostředkujícího jazyka se při osvojování českého jazyka v první fázi výuky nedoporučuje, více na <http://www.czechstepbystep.cz>.
- V této fázi nemůžeme předpokládat zvládnutí jazykové struktury češtiny, a proto volíme přímou metodu výuky cizího jazyka.

- Přímá metoda – zásada učit cizí jazyk přirozenou cestou, stejným způsobem jako jazyk mateřský. Tato metoda je založena na používání cílového jazyka pro veškerou komunikaci při výuce.
- Slovní zásoba se učí pomocí názorných pomůcek, obrázků a předmětů, abstraktní slovní zásoba je vysvětlována na základě spojování myšlenek a představ.
- Gramatiku se učí induktivně – žáci si ji osvojují díky používání cílového jazyka. Velký důraz je kladen na správnou výslovnost a je upřednostňován mluvený projev a metody poslechu a komunikace.
- Začíná se od nejjednodušších frází, jejichž smysl žák intuitivně vytuší. Je možné využít komunikační karty se základními obraty a piktogramy.
- Nová slova si spojují přímo s předměty a situacemi, nikoli se slovy ve svém rodném jazyce – obrázkové slovníky a podobné názorné pomůcky (obrázkové mapy a slovníky, komunikační karty se základními obraty a piktogramy, tematické plakáty, flashkarty, logico piccolo, krátká videa, komiksy).
- Učitel koncipuje celou výuku tak, aby vybavil žáky schopnostmi, které jim umožní domluvit se v běžném životě. Důraz se klade na to, aby se žáci byli schopni zeptat v cizím jazyce na potřebné informace a aby dokázali v určitých situacích odpovědět. Jádro výuky tvoří komunikace, celý plán výuky je rozčleněn na jednotlivá témata, situace.
- Doporučujeme hlasité čtení, při kterém žáci čtou nahlas úryvek příběhu, přejímají role z příběhu a rozvíjejí rozhovor. Učitel dává náměty k rozhovoru, ale snaží se podporovat samostatnost a fantazii žáků a obzvlášť dbá na správnou výslovnost.

- Gramatická pravidla, která žáci získávají induktivní metodou, jsou procvičována buď opět formou konverzace, nebo použitím různých netradičních typů diktátů, doplňovačkami do textu s možností volby slov, přiřazováním apod.

Toto období může trvat maximálně 2 pololetí a jeho průběh je individuální v závislosti na počáteční jazykové zkušenosti, jazykovém nadání žáka s OMJ, ročníku, do kterého žák s OMJ vstupuje, a mnoha dalších faktorech, které mohou být ovlivněny specifiky žáků s OMJ, jak jsou popsány v úvodu této metodiky. Zpočátku doporučujeme krátce výuku ČJ mimo kmenovou třídu s asistentem pedagoga a volbu výuky češtiny i mimo prostředí školy za spolupráce s koordinátorem žáků s OMJ tak, aby byl žák co nejdříve vybaven A1.1/OK – komunikační češtinou. Velmi vhodné je pomoci žákům s OMJ do volnočasových aktivit daného regionu.

V ostatních předmětech je žák s OMJ postupně zapojován do výuky za pomoci asistenta, aby se i ostatní předměty staly zdrojem základních informací a zdrojem rozvoje slovní zásoby.

Kompetence kognitivní

- Cíl: žák získává jazykovou znalost na úrovni A1 a A2, popř. B1, využívá jazyk k zapojení do výuky v jednotlivých výukových předmětech.
- K metodě přímé se přidává nepřímá metoda gramaticko-překládová, kdy začne žák využívat dvoujazyčného slovníku, který si vede ve všech předmětech i v oblasti každodenního života. Zde lze využít překladových slovníčků – doporučujeme kapesní vydání i s frázemi, výukové slovníčky připravené společností Meta či vlastní.

Konkrétní průběh osvojování komunikativní a kognitivní kompetence je striktně individuální a v praxi dochází k prolínání obou kompetencí. Pokud

žák nastupuje do vyšších ročníků, přechod do běžného vyučování doporučujeme nejdříve v předmětech výchovných, později výukových.

Zde se v rámci podpory žáka s OMJ předpokládá úzká spolupráce asistenta žáka s třídním učitelem, popřípadě vyučujícími dalších předmětů. Na společných schůzkách je dobré domluvit se především na tom, které aktivity v hodinách bude žák společně s asistentem provádět odděleně v individuálním režimu, nejlépe mimo třídu, a kterých aktivit se žák s OMJ účastní společně s ostatními žáky tak, aby byl integrován do kolektivu, například společná kontrola výsledků či jiné zhodnocovací závěrečné aktivity, skupinová práce atd.

Délka a průběh integrace žáka do výuky závisí i na náročnosti předmětů jednotlivých ročníků. Integrace žáka se všemi specifiky a zohledněními jsou popsány v Plánu pedagogické podpory žáka s OMJ (viz příloha), hlavní důraz by měl být kladen na posilování motivace žáka zvládnout co nejdříve základní znalost češtiny – vhodné metody práce a výukové materiály, akceptující specifika věkových kategorií žáků s OMJ. Dále pak nabídkou individuální podpory žáka s OMJ v rámci spolupráce s asistentem žáka nejen v dopoledních, ale i v odpoledních hodinách v prostorách školy.

2.7 Provázanost na ostatní výukové a výchovné předměty/náměty k podpoře a usnadnění výuky žáků s OMJ ve 3. stupni PO v jednotlivých předmětech/průřezová témata Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Výchova demokratického občana/

- 3. stupeň podpůrných opatření – děti a žáci s neznalostí vyučovacího jazyka (český jazyk A0-A2), což vyžaduje znatelné úpravy v metodách práce, organizaci a průběhu vzdělávání, úpravě ŠVP, v hodnocení žáka. Rozsah těchto opatření zahrnuje zejména úpravy

ve strategiích práce s učivem, úpravy v podmínkách a postupech školní práce a domácí přípravy, včetně posilování motivace a postojů ke školní práci, v odůvodněných případech pak také úpravy obsahů vzdělávání. Nárok mají např. na 3 hod. ČDJ týdně, nejvýše 200 hod. ročně na ZŠ a ŠŠ, úpravu výstupů a obsahů vzdělávání, speciální učebnice a pomůcky, aj.

SKN, VOZ, TH, odpolední komunitní program v rámci aktivit Klubu či Klubíku

- Projekty o vlastní zemi, kultuře ze strany žáků – rodilých mluvčích i ze strany žáků s OMJ (možná dopomoc asistenta) – poznáváme se navzájem a učíme se jeden od druhého – cílem výuky je seznámení se s životním stylem a kulturou rodilých mluvčích a představit vlastní zemi a její zvyky.
- Podpora vlastní iniciativy a nápadů dětí – důraz na přirozenost.
- Komunitní skupinové hry na podporu poznání sebe sama i druhého.
- Skupinové techniky zaměřené na případné řešení konfliktů nenásilnou formou.
- Techniky zaměřené na nácvik přímé otevřené komunikace.
- Ve výběru vhodných technik možná konzultace se školním psychologem.

Dějepis

- Klíčové vizuály – časové osy, názorné přehledy se základními informacemi.
- Komiksy, obrázkové příběhy s minimem textu, jednoduché věty a sousloví.
- Možnost zařazení projektu o stručné historii země, odkud žák s OMJ pochází.

Matematika / Fyzika

- Klíčový vizuál matematických a fyzikálních pojmů a veličin.
- Upozornění na změnu algoritmu.
- Slovní úlohy zadávat postupně.
- Kontrolu pochopení zadání textu a dopomoc prvního kroku.
- Možná redukce učiva.
- Matematické a fyzikální tabulky, kalkulačka.

Výtvarná výchova

- Žáci se seznamují s tvorbou umělců z různých zemí a kultur, včetně odlišností, které vznikají v důsledku určité míry kulturní diferenciacce, tím se rozvíjí smyslová citlivost a tolerance žáků vůči odlišnostem.
- Žáci se prostřednictvím obrazně vizuálního vyjádření učí prezentovat své vlastní názory a postoje a uvědomovat si vlastní identitu.
- Žáci dostávají prostor k rozvoji výtvarného nadání, možná pomoc při výběru výtvarných volnočasových kroužků.

Hudební výchova

- Žáci dostávají prostor pro prezentaci různých hudebních stylů.
- Žáci dostávají prostor k pozitivní prezentaci hudebních a kulturních specifik svého etnika – písně, tance a jiná kulturní specifika.
- Prostor pro rozvoj hudebního nadání – případná pomoc při vyhledávání kroužků hudební výchovy, hry na hudební nástroje, pěveckých sborů atd.
- Doporučujeme využití možnosti fixace češtiny pomocí písňových textů.

Zeměpis

- Žák cizinec má možnost prezentovat vlastní zemi, mateřský jazyk, zvyklosti a tradice – růst žákova sebevědomí, obohacení pro ostatní žáky.
- Pomoc při vytvoření kvízu pro spolužáky o zemi žáka s OMJ.
- Společně s žáky vytvořit prezentaci o ČR, zvycích v ČR.

Tělesná výchova

- Prostor pro rozvoj pohybového nadání – růst žákova sebevědomí.
- Zapojení žáka s OMJ do kolektivních sportů, v první fázi integrace doporučujeme kolektivní sporty ve vyšší míře než individuální aktivity.
- Základní povely v češtině, případně v AJ (využití anglicismů v ČJ – gól, faul, fair, unfair...).

Cizí jazyk

- Maximální využití jazykových her – aktivizujících, seznamujících, konverzačních a gramatických.
- Možnost využití zprostředkovatelského jazyka (AJ, NJ) při výuce českého jazyka.
- Maximálně názorná výuka za pomoci obrázkových slovníků a knih.
- Je nutné dávat pozor na mezijazyková homonyma – „falešné přátele“ – slova či slovní tvary, která zní podobně, ale značí něco jiného.

Český jazyk

Výuka jazyka probíhá v rámci Evropského referenčního rámce v 1. fázi v úrovni A1.1/AOK, na 1. stupni pokračuje v úrovni A1/A2, na druhém stupni v úrovni A2/B1. Záleží na mnoha faktorech: délce výuky, nástupu do školy, nadání žáka, přístupu k výuce, a tedy i rodinném zázemí atd. Roli

také do určité míry hraje, v jakém ročníku dítě je – obecně čím nižší, tím menší překážky v zapojení žáka s OMJ do výuky.

Podrobný popis jednotlivých úrovní lektory Centra pro integraci cizinců najdeme na

http://www.icpraha.com/theme/lcp/files/Manual_lektori_ICP.pdf

nebo na stránkách MŠMT

<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/referencni-urovne-pro-cestinu-jako-cizi-jazyk>

Pro přehled uvádíme v příloze tabulku s jednotlivými deskriptory jednotlivých řečových dovedností dle SERR.

Při předpokládaném příchodu ŽOMJ s nulovou znalostí češtiny A0 do prvního ročníku klademe hlavní důraz na vytvoření dostatečné slovní zásoby, výuka mimo kmenovou třídu kromě VV a TV, AJ a MA. Dotace výuky ČJ a SKN plně věnována individuální výuce ČJD dle Plánu podpory žáka s OMJ ve 3. Stupni podpory stále s dopomocí asistenta tak, aby se tyto předměty staly především zdrojem rozvoje slovní zásoby a základních komunikačních interpersonálních schopností.

K tomuto slouží i začlenění do ostatních předmětů a zapojení do výchovných předmětů a matematiky, kde neznalost češtiny ŽOMJ tolik neomezuje a dopomoc asistenta je minimální, čímž se podporuje samostatnost žáka.

Každý modul/sylabus/lekce zvolené učebnice pro cizince v tomto období má nastaven rozvoj slovní zásoby, fonetiky a gramatiky a pragmatiky (praktické užití jazyka). Lekce jsou tedy pojaty komunikačně a prakticky, zjednodušená pravidla, která se objevují v tématu, jsou doplněna příklady z praxe.

Postupně zařazováno čtení s porozuměním s dle doporučené literatury (Čteme s porozuměním každý den, nakladatelství Šafrán).

Další ročníky – začlenění žáka do všech předmětů dle Plánu podpory žáka s OMJ a s dopomocí asistenta, ke komunikační funkci jazyka se přidává i funkce kognitivní, později si žák začíná osvojovat jazyk akademický/odborný. Průběh integrace a posun v ČJ, tedy i dopomoc asistenta je striktně individuální a záleží na mnoha faktorech (jazykové nadání, mateřský jazyk, rodinné zázemí, snaha využít systému podpory – nabízené mimoškolní aktivity a kurzy ČJ pro co nejrychlejší ovládnutí češtiny tak, aby se stal jazykem, jehož prostřednictvím se žáci s OMJ budou učit).

Zapojení ŽOMJ do ČJ i dalších předmětů vyžaduje případnou úpravu výstupu předmětu. Žák se zprvu učí stejné, ale jinak. Základ pro syllabus kurzu pro ŽOMJ, který se ČJ učí společně s ostatními žáky, je stejné téma, ale redukce a přizpůsobení učiva, popřípadě odlišná cesta a různý cíl aktivity.

„Většinou se musí učivo upravit tak, že se zmenší jeho obsah, vybere se jen to nejdůležitější, to, co by se dalo jen těžko později dohnat, zjednoduší se to. I učivo češtiny (vzory, pády, časování) se probírá v závislosti na tom, kolik je toho žák s OMJ schopen pobrat. Když je vystaven přílišným nárokům, tak selže a nenaučí se nic. Proto je nutné mu dávat přiměřené nároky – obtížné, ale splnitelné. Obecně se říká, že ČJL je pro žáky s OMJ nejobtížnější předmět. ČJL je ale zároveň velmi důležitý předmět pro přechod na střední školu kvůli povinnosti projít státní přijímací zkouškou z ČJL. Pokud na to žáka a jeho rodiče aspirují, aby postoupil na maturitní obor na SŠ, tak mají pochopitelnou snahu, aby zvládl celé učivo ČJL. Proto je důležité žáka seznámit i s tradičními vzory, ale až ve chvíli, kdy bezpečně ovládne skloňování (alespoň vybraných pádů) pro svou běžnou

komunikaci (dokáže vnímat koncovky a užívat pravidla pro skloňování).“
Zuzana Janoušková, konzultantka a lektorka společnosti Meta

Redukce učiva:

- Např. ŽOMJ vymýšlí dvě věty, ne 5.
- Např. žáci píší diktát a ŽOMJ ve vytištěném diktátu podtrhuje slova, která zná, popřípadě v nich zatrhne probíraný jev.
- Např. žáci píší diktát a ŽOMJ ve vytištěném diktátu doplňuje koncovky, délky hlásek apod.
- Např. žáci píší diktát a ŽOMJ píše jen klíčová slova, která již zná apod.

Odlišná cesta cíl:

- Zjednodušená deklinace a parcelovaná mluvnice
- Žáci určují mluvnické kategorie u sloves, ŽOMJ se učí tvary těchto sloves a konjugaci dle zjednodušených vzorů.

Literatura: říkanky a básničky, zjednodušená četba, zrcadlové texty (dvojjazyčný text), možnost četby i v mateřském jazyce, popřípadě dvoujazyčných mutací knih, knihy v audio nahrávkách.

Sloh: jednoduché slohové útvary, hodnocení pouze obsahu, ne gramatiky a specifických chyb.

Další tipy, jak začlenit ŽOMJ do výuky ČJ s respektem ke specifikům výuky ŽOMJ, nacházíme v materiálech společnosti Meta v www.inkuzivniskola.cz v sekci Pedagogika aneb cizinec ve třídě v podsekcí Zapojení do výuky / Jak zapojit do výuky ČJ. **Přehledné TABULKY, KTERÉ SROVNÁVAJÍ POHLED ČESKÝCH ŽÁKŮ A ŽÁKŮ S OMJ NA JAZYKOVÉ UČIVO** obsahují různé poznámky k cílům, obsahu a především způsobu vnímání a učení a pomáhají při učení ve třídě, při plánování a hodnocení.

Vznikly na základě setkávání pracovní skupiny učitelek a lektorek v roce 2011-2012 v občanském sdružení META, zpracovala Barbora Nosálová a my je uvádíme v příloze metodiky pro inspiraci učitelům ČJ i asistentům žáka s OMJ.

V sekci Pedagogika aneb cizinec ve třídě se nachází i podsekcce Materiály a tipy k jednotlivým předmětům, kde se objevují tipy na začlenění ŽOMJ do výuky nejen v oblasti ČJ a literatury, ale i předmětu Matematika, Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Člověk a společnost. Dále v této sekci nalezneme k vytištění překladové slovníčky k jednotlivým předmětům v různých jazykových mutacích.

V rámci zapojování žáků s OMJ do odborných předmětů velmi doporučujeme tzv. klíčové vizuály, jak jsme již zmínili v podpůrných opatřeních.

Více se dočteme na portálu: <http://www.inkluzivniskola.cz/pedagogika-aneb-cizinec-v-tride/graficka-vizualizace-obsahu>.

3. ZÁVĚR

Z nástinu metodiky integrace žáka s OMJ do chodu školy vyplývá, že jde o velmi složitý proces, jehož praxe doposud nebyla systematicky zpracována. Proto by měla sloužit jako návod, jehož hlavním cílem je zmapování možných podpůrných opatření pro práci s dětmi cizinci a který je otevřen popisu nově nabývaných zkušeností. Je třeba vyzdvihnout, že vždy bude záležet primárně na vzájemné dobré spolupráci a domluvě rodiny žáka s OMJ a všech zainteresovaných pedagogických pracovníků, především pak koordinátora, asistenta a pedagoga. V této oblasti se objevují nové publikace, uvedené v seznamu doporučené literatury v příloze této metodiky. I praxe naší školy přináší nové poznatky v této oblasti, takže by měla být popsána v další kapitole, popřípadě v dalším

díle metodiky nejlépe koordinátorem žáků s OMJ. Ten by měl mít nejpodrobnější náhled do dané problematiky a měl by zajišťovat další i vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti integrace žáků s OMJ, jak je popsáno v dalších klíčových aktivitách projektu.

Součástí metodiky jsou následující přílohy:

- Seznam doporučené literatury a didaktických pomůcek pro výuku žáků s OMJ.
- Odkazy na e-learningová prostředí a další výukové portály a programy
- Plán pedagogické podpory pro žáka s OMJ.
- Jazykový dotazník v rámci úvodní diagnostiky (Čj, Aj, Nj).
- Seznam institucí, zaštiťujících podporu inkluze žáka s OMJ.
- Legislativa, týkající se žáků s OMJ.
- Novela školského zákona 82/2015 Sb. s vyhláškou 27/2016 Sb.
- Kroky k předcházení či překonání možných kulturních a sociálních bariér.
- Kroky k postupnému překonání jazykové bariéry.
- Přehled PO (podpůrných opatření) v rámci 3. stupně podpory u žáků s OMJ.
- Specifika jednotlivých kultur a národností.
- Tabulky, které srovnávají odlišný pohled českých žáků a žáků s OMJ na jazykové učivo.
- Evropské jazykové portfolio – deskriptory v jednotlivých řečových dovednostech.

Seznam zdrojů informací:

META o.p.s. <http://inkluzivniskola.cz/>

http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/zaci_s_omj_v_ce_skych_skolach_0.pdf

<http://www.inkluzivniskola.cz/pedagogika-aneb-cizinec-v-tride/reakce-na-vykoreneni>

Informační centrum Praha

http://www.icpraha.com/theme/lcp/files/Manual_lektori_ICP.pdf

Člověk v tísni o.p.s. www.varianty.cz

www.rvp.cz

Ústav jazykové a odborné přípravy, ujop.cuni.cz/

<http://www.ilc-fm.cz/jazykove-centrum/metodika-vyuky/>

<http://www.chc.cz/produkty-a-sluzby/jazykova-skola/kurzy-pro-verejnost/metody-vyuky.html>

<http://www.jazykova-skola.cz/index.php/prazdninove-kurzy>

Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka

<http://www.auccj.cz/o-nas/sborniky-casopisy.html>

Spolek ČŠBH, Já a jazyky, Vstupní jazyková diagnostika, Projekt podporován dotací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v rámci programu Podpora aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR.

Igoa, C.: the Inner World of the Immigrant Child, Lawrence Erlbaum Associates, 1995.

Aktualizovaná „Konceptce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu“ a Postup při realizaci aktualizované Konceptce integrace cizinců v roce 2016 USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 18. ledna 2016 č. 26 o aktualizované Konceptci integrace cizinců – Ve vzájemném

respektu a o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016.

Bc. Iva Kůřilová, Metodické koncepce ve výuce cizích jazyků v praxi, Diplomová práce, Brno 2009.

<http://www.lingua-centrum.cz/108/prima-metoda>

Novela školského zákona 82/2015 Sb. s vyhláškou 27/2016 Sb.

PŘÍLOHY:

2.3 Kroky k předcházení či překonání možných kulturních a sociálních bariér:

Stanovíme koordinátora vzdělávání cizinců na škole, který zaštiťuje vzájemnou komunikaci mezi všemi zúčastněnými (zákonnými zástupci, žáky, pedagogy a jejich asistenty), je informován o průběhu integrace a monitoruje její průběh.
Koordinátor inkluze cizinců společně se školním poradenským pracovištěm vytvoří v počáteční fázi pobytu žáka ve škole PLPP (plán pedagogické podpory pro žáka s OMJ).
Před příchodem žáka s OMJ seznámí třídní učitel ve spolupráci s koordinátorem třídu s prostředím, z kterého nový žák s OMJ přichází (odlišná kultura, náboženství, zvyky, jazyk).
Prodisktuje s třídním učitelem a s žáky možné komplikace, navrhne společně možnosti řešení – např. společně vyberou patrona, který se stane průvodcem žáka v jeho prvních krocích ve škole, bude se o něj starat a pomáhat mu při začlenění do třídního kolektivu. Ještě lepší však je, když si žáci po určitém čase tuto funkci předávají anebo pracují jako patroni ve dvojicích. Optimální je, když se tento nový žák-cizinec časem může sám stát patronem pro jiného příchozího spolužáka a využít tak vlastní zkušenosti.
Patroni by měli sedět v blízkosti nově příchozího žáka, nejlépe v předních lavicích tak, aby byl v případě potřeby možný kontakt s učitelem bez narušení průběhu vyučování.
Takový patronát je v podstatě win-win-win situací . <ul style="list-style-type: none">– <i>Příchozí dítě-cizinec profituje rychlejším začleněním, získáním kamarádů</i>– <i>Pedagog má v patronech pomocníky při začlenění jejich spolužáka cizince</i>– <i>Patroni mají pocit odpovědnosti a důležitosti tím, že dostanou příležitost ukázat, že dovedou pomoci novému spolužákovi</i>– Rozšíření okruhu patronů je dalším krokem k začlenění cizince do kolektivu třídy, stejně jako třídní akce a teambuildingové aktivity v rámci budování a posilování kolektivu třídy.
Pro odstranění prvotních komunikačních překážek lze použít společně s dětmi jazykové kartičky se základními obraty, doplněnými o obrázky viz příloha 7, popřípadě je společně s dětmi rozšířit o další potřebné.
K navázání bližšího kontaktu se můžeme společně s žáky naučit pozdrav cizince v jeho mateřském jazyce a v případě znalosti cizího jazyka vyučovaného na naší škole vzájemně představit v komunitním kroužku žáky a jejich zájmy.
Citlivě vnímat možné odlišnosti v neverbální komunikaci (odlišná gesta, intenzita očního kontaktu, možná odlišná potřeba osobních, intimních zón...).

Po přivítání pokračujeme ve výuce běžným způsobem a nezdůrazňujeme odlišnosti nastalé situace.

Dále je možné vybidnout nově příchozího žáka s OMJ k vytvoření prezentace o vlastní zemi ve spolupráci s asistentem žáka, který mu je přidělen v rámci podpory výuky češtiny.

Dále bude výuka žáka s OMJ probíhat dle nastaveného PLPP, kde budou stanoveny výukové strategie podle individuálních potřeb žáka. Umožní žákovi získat základní znalost ČJ a postupně se tak začleňovat do další výuky podle jeho individuálních schopností, jazykových znalostí a tempa. Umožní progres žáka a zažít pocit úspěch bez ohledu na plnění závazných osnov daného ročníku. Do spolupráce budou vždy zapojeni jak zákonní zástupci, tak žák samotný a v případě potřeby i studijní centrum školy v rozsahu vyplývajícím z aktuálních potřeb.

2,4 Kroky k postupnému překonání jazykové bariéry:

Možnost prvotní základní komunikace přes **třetí jazyk** (angličtina, němčina, ruština), pokud ho dítě i vyučující ovládá, je dobré ho případně využít jen v jednoduché komunikaci týkající se organizačních pravidel chodu školy a výuky.

Komunikace ve třetím jazyce se naopak doporučuje koordinátorům při sestavování PLPP a v jednání s rodiči dětí, popř. rodiče využívají tlumočnicka. Pro snadnější porozumění situace, která nastává s příchodem žáka cizince do školního prostředí, doporučujeme využít možnosti přesnějšího zmapování situace pomocí **dotazníků** a) pro žáky, b) pro rodiče v různých jazykových mutacích (viz příloha dotazníky) (© Spolek ČŠBH, licence CC BY-NC-ND).

Forma kurzu ČJ je v kompetenci koordinátora a asistenta žáka a jeho délka a intenzita je individuální v závislosti na jazykovém nadání a prostředí, z kterého žák s OMJ pochází. Velmi doporučujeme kromě výuky ve škole podpořit žáka ve výuce ČJ po vyučování v rámci asistentké praxe či pomoci mu ve vyhledání kurzu intenzivní výuky ČJ v mimoškolním zařízení (viz příloha organizací podporujících inkluzi v příloze).

V počátku lze použít český slovníček neverbální komunikace: kroucení hlavou – ne, kývání hlavou – ano, krčení rameny – nevím, nezajímá mne to, poplácání po rameni – super, držení palců – hodně štěstí, podpora, palec nahoru – pochvala☺, palec ke straně lehce dolů – nevyšlo to☹/ lze využít obecně známých emotikonů z SMS či jiné online komunikace.

Použití vlastních jazykových komunikačních karet s obrázky (základní potřeby, přání, sdělení) – možná spolupráce s vyučujícími VV a jejich žáky.

2.5 Přehled PO (podpůrných opatření) a doporučení v rámci 3. stupně podpory u žáků s OMJ, kdy je žák s OMJ schopen se postupně s pomocí asistenta zapojovat do výuky ve všech předmětech postupně od výchovných po výukové dle individuálního plánu podpory

V první fázi výuky bude rozvoj slovní zásoby a zvládnutí základních gramatických struktur hlavní náplní obsahu výuky ve všech předmětech.
Do rozšiřování slovní zásoby zapojit přirozeně i spolužáky (například zopakování či dovysvětlení pojmů dětskou mluvou, komunikace při skupinové práci nebo o přestávce a ve volnočasových aktivitách atd.).
Možná redukce učiva a výstupů v závislosti na dosažené úrovni znalosti ČJ.
Přizpůsobit výklad žákům s OMJ – jednoduché věty, maximální názornost, názorné pomůcky, výukové postery, obrázkové encyklopedie, fotografie, plakáty, grafická vizualizace probíraného učiva a sluchová podpora porozumění obsahu – pomalé tiché čtení společně s asistentem.
Praktické a smysluplné poučky, hravá a snadno zapamatovatelná pravidla – názorné tabulky, přehledy s obrázky a klíčovými slovy – klíčové vizuály – obrázek, plán, kresba, mapa, vývojový diagram, časová osa, rozhodovací strom atd.
Upravené či speciální pracovní listy, respektující úroveň znalostí žáka s OMJ tak, aby měl šanci úkol zvládnout a dosáhnout pocitu úspěšnosti i přes jazykové bariéry (přirazování obrázků a slov, doplňování slov do textu z nabídky klíčových slov, možnost volby správné odpovědi, zjednodušené texty se základními informacemi, redukce složitějších úkolů, na které žák svými znalostmi ČJ nestačí, jednoduché příklady).
Jsou mu zároveň poskytovány rozmanité zdroje poznání a pochopení učiva (nová média, interaktivní programy atd.).
Skupinová/kolektivní práce v uvolněné atmosféře – učení pomocí spolupráce (jazyk učíme v kontextu, pro konkrétní cíl, znásobení myšlenky i upevnění jazykových struktur. Skupinová práce poskytuje příležitosti i potřebu ptát se – posílení komunikace v češtině, žák slyší opakovaně klíčovou informaci i větnou strukturu a tím si ji lépe zafixuje (bariérové hry, skládkové učení).
Další metody aktivní výuky RWCT – brainstorming, myšlenková mapa, I.N.S.R.T, T-graf, pětilístek, čtení s otázkami, srovnávací tabulka, klíčová slova, zpřeházené věty atd. Více na http://www.kritickelisty.cz .
Zapojení všech smyslů, zapojení pohybu – aktivizace paměťového mozku centra.
Omezit hlasité čtení před třídou.

Čtení se záložkou v řádkovém systému či k postupnému odkrývání delšího textu.
Posazení žáka s OMJ v předních lavicích, nejlépe v blízkosti jeho patrona – žáka, popřípadě žáků, kteří byli určeni jako průvodce žáka s OMJ.
Možnost častějšího odpočinku v případě zvýšené únavy.
Domluvený signál se žákem ve chvíli, když nerozumí.
Ujištění se o porozumění samostatné práce – dopomoc prvního kroku.
Dostatek času a kontrola pochopení instrukcí.
Delší časový prostor pro vypracování úkolu a jeho kontrolu.
Možnost zkrácení zadávaných prací.
Časté poskytování pozitivní zpětné vazby.
Je důležité se s žákem dopředu domluvit na způsobu ověřování znalostí.
Testování metodou přiřazování, možnosti výběru správné odpovědi – domluva na obsahu a termínu zkoušení.
Pravidelná kontrola pokroku žáka a zpětná vazba pro něj.
Hodnocení založené především na základě pokroku – viz kritéria hodnocení žáka s OMJ.
Citlivá práce s chybou – chybovat je přirozené, domluva, kdy a kdo chybu opravuje, zdůraznění, že i my můžeme v cizích jazycích chybovat.
Umožnění opravy při selhání v písemném či ústním zkoušení.
Nehodnotit chyby vzniklé nedokonalým přečtením, nepochopením textu.
Cvičení zaměřená na jeden jev (gramatický), v případě slovních úloh zadávat úlohy postupně, pomoc s textem, rozfázování, dopomoc prvního kroku.
Při opravě žákovských prací doporučujeme barevně odlišit chyby v učivu, které by žák měl znát, a ty specifické chyby, které ještě znát nemůže.
V nejazykových předmětech opravovat i jazykové chyby, ale nehodnotit.
Možnost používat dvojjazyčný slovník při práci.
Základní slovíčka k jednotlivým předmětům vydalo formou překladových slovníčků SPN – pedagogické nakladatelství, a.s. v roce 2002 a jsou ke stažení na stránkách společnosti META, o.p.s. http://www.inkluzivniskola.cz/pedagogicka-prace-s-diverzitou/prekladove-slovnicky . Jedná se o slovníčky základních pojmů ČJ, humanitních věd, Matematiky, Přírodovědy a Přírodopisu, Fyziky a Chemie ve čtyřech jazykových mutacích (ukrajinština, ruština, vietnamština, angličtina), kromě těchto jazyků nechala Meta slovníčky přeložit i do mongolštiny a čínštiny.
Základní slovníček z hlavních světových jazyků na Cestina-pro-cizince.cz .
Možnost využití IT techniky, popřípadě e-učebnic k vyhledávání a ověřování informací, k individuálnímu procvičování.

Individuální domácí úkoly zadávané na oslabené oblasti a k posílení potřebných kompetencí.

Vzor PLPP

Plán pedagogické podpory (PLPP) pro žáka s OMJ

Jméno žáka, národnost, země původu, typ pobytu	
Ročník	
rodinná situace (národnost rodičů, jazyky, jakými mluví doma, jiné informace důležité pro vzdělávání žáka)	
Důvod sestavení PLPP	
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni:	
Datum vyhotovení	

I. Pedagogická diagnostika s cílem stanovení úprav ve vzdělávání žáka (školní historie v zemi původu – délka školní docházky, školní výsledky – vysvědčení, jiná hodnocení, jazyková diagnostika – úplný začátečník, falešný začátečník, mírně pokročilý – rozumí základním pokynům, nerozumí vůbec, umí číst a psát latinkou, mluví jedním ze slovanských, germánských, románských, orientálních či jiných jazyků, silné, slabé stránky, popis obtíží žáka, spolupráce s rodinou, domácí příprava).

II. Speciálně/pedagogické (ev. psychologické) vyšetření:

III. Stanovení cílů PLPP: (cíle rozvoje žáka)

IV. Podpůrná opatření ve škole

(specifikace úprav metod práce se žákem, úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně i mimo ni)

- a) **Metody výuky v jednotlivých předmětech** (specifikace úprav, metod práce se žákem):
- b) **Organizace výuky** (úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně mimo ni):

c) Hodnocení žáka (vymezení úprav hodnocení, jak hodnotíme, způsob ověřování znalostí, kritéria):
d) Pomůcky (učebnice, PL, ICT technika, atd.).
e) Požadavky na organizaci práce učitele/ů (personální zajištění podpory).
V. Podpurná opatření v rámci domácí přípravy (popis úprav domácí přípravy, forma a frekvence komunikace s rodinou).
Aktivita, podíl žáka:
Spolupráce se zákonnými zástupci:
VI. Podpurná opatření jiného druhu: (respektovat zdravotní stav žáka, zátěžovou situaci v rodině či škole – vztahové problémy, postavení žáka ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem).
VII. Vyhodnocení účinnosti PLPP dne:
VIII. Doporučení k odbornému vyšetření (PPP, SPC, SVP, jiné): ano ne

Role	Jméno a příjmení	Podpis a datum
Třídní učitel		
Učitel předmětu		
Pracovník ŠPP (koordinátor integrace žáků s OMJ)		
Asistent pro žáka s OMJ		
Zákonný zástupce		

Vysvětlivky k PLPP

1. Základní údaje o žákovi, podstatné pro úspěšný průběh vzdělávacího procesu:

- Jméno, datum narození, třída, národnost, země původu, příp. typ pobytu.
- Jazykové znalosti.
- Rodinná situace – národnost rodičů, jazyky, jakými mluví doma; jiné informace důležité pro vzdělávání žáka.

2. Pedagogická diagnostika:

- Školní historie v zemi původu – délka školní docházky, školní výsledky – vysvědčení, jiná hodnocení.
- Jazyková diagnostika – úplný začátečník, falešný začátečník, mírně pokročilý – rozumí základním pokynům, nerozumí vůbec, umí číst a psát latinkou, mluví jedním ze slovanských, germánských, románských, orientálních či jiných jazyků.

Možnosti stanovení jazykové úrovně žáka

na: <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/uvodni-zjisteni-znalosti>

3. Konkrétní náplň v jednotlivých předmětech:

- Není-li možné splnit stanovený cíl vycházející ze ŠVP, stanovíme jiný, vzhledem k jazykové bariéře reálně dosažitelný.
- Přesně a konkrétně popíšeme výstupy ze stanovených cílů.
- Obsah učiva jednotlivých předmětů přizpůsobíme aktuálním jazykovým možnostem žáka.

Příklady vzdělávacích cílů žáka s OMJ

Žák:

- Osvojí si základní slovní zásobu probíraných témat a povede si vlastní slovník.

- Vyhledá odborné názvy ve slovníku/na internetu (ve svém jazyce) a jejich význam si zapíše do sešitu (ve svém jazyce).
- Orientuje se v přiměřeně složitém textu a vyhledá klíčová slova.
- Doplní klíčová slova do schématu nebo přiřadí k obrázkům.
- V případě zvládnutí základů češtiny se zapojí do projektového vyučování a v intencích své znalosti českého či jiného cizího jazyka nebo ve spolupráci se spolužákem zpracuje zadaný úkol.

Příklady hodnotících kritérií

Žák:

- Zná tato klíčová slova v češtině – doplníme slova, která od něj chceme znát.
- Má zavedený slovník.
- Zpracuje svůj úkol v projektové práci.
- Zpracovává zadané domácí úkoly.
- Přiřadí k obrázku (schématu) příslušná klíčová slova.

4. Pedagogické postupy:

- Používání obrázkových a překladových slovníků. Je důležité, aby měl každý žák při výuce svůj dvojjazyčný slovník – požádáme rodiče, aby žákovi slovník obstarali, případně ho zajistíme ze školních zdrojů. Doporučujeme slovník se základními konverzačními frázemi, popřípadě i s fonetickým přepisem. Existují i slovníky s nahrávkami. Více na seznamu doporučené literatury.
- Individuální zadání jednotlivých úkolů – rozmyslíme si, zadáváme srozumitelné a jednoduché instrukce – je vhodné zadání podpořit vizuálním názorem, gesty.
- Důraz na zapojení při skupinové práci, zvolíme skupinu s patronem či patron.
- Speciální pracovní listy.

- Samostatná práce při zadání jazykově obtížnějších úloh.

5. Organizace výuky:

- Žák se bude učit dle rozvrhu třídy, do které je zařazen, s dopomocí asistenta.
- Žák bude na některé předměty docházet do jiné třídy nebo bude probíhat individuální výuka pod vedením asistenta.
- Žák bude mít v prvních fázích doučování/ absolvuje kurz češtiny.

6. Pomůcky:

- Učebnice a pomůcky z nižších ročníků (učebnice mívají jednodušší texty).
- Slovník (obrázkový, výkladový, překladový).
- Karty dorozumění.

Žák si vytváří svůj vlastní slovníček, do kterého si zapisuje novou slovní zásobu. Žák vytváří vlastní portfolio, do kterého zakládá pracovní listy z jednotlivých předmětů. Tak má pohromadě i odbornou slovní zásobu z jednotlivých předmětů.

- Individuální pracovní listy.
- Učebnice češtiny pro cizince.
- Internet jako zdroj informací v jazyce žáka.

7. Způsob hodnocení a klasifikace – zásadní je srozumitelné nastavení hodnotících kritérií, kterým žák s OMJ dobře porozumí:

- Klasifikační stupeň.
- Slovní hodnocení.
- Kombinace obou hodnocení.
- Právo být neklasifikován v ČJ má žák pouze v prvním pololetí školní docházky, a to i v případě, že nastoupí v druhém pololetí. Při sestavování plánu výuky i kritérií hodnocení v předmětu ČJ a literatura je žák zohledňován po dobu tří pololetí.

8. Způsob ověřování vědomostí:

- Písemnou nebo ústní formou, zpočátku preferujeme písemnou formu. Je důležité se s žákem dopředu domluvit na způsobu ověřování znalostí.

9. Personální zajištění – koordinátor:

- Kdo se bude na vzdělávání a na začleňování žáka s OMJ podílet a rozdělení kompetencí.

(školní psycholog, třídní učitel, učitel jazyků, pracovník studijního centra)

10. Dohoda o spolupráci s rodiči:

- Způsob komunikace, zejména pokud rodič nerozumí dobře česky – vždy písemnou formou do školní knížky, jednoduché formulace, aby si rodič mohl vzkaz s pomocí slovníku přeložit.
- Formy spolupráce, pomoc při zajištění doučování či zajištění kurzů a mimoškolních aktivit.
- Kontrola přípravy na vyučování.
- Pravidelné konzultace.

11. Vlastní podíl žáka na vzdělávání, vyplyne z rozhovoru se žákem a jeho zákonnými zástupci, musí být především jeho rozhodnutím:

- Účast na kurzech češtiny mimo školu.
- Pravidelné plnění domácích úkolů.
- Zapojení se do volnočasových aktivit.

LEGISLATIVA

[Podmínky přístupu ke vzdělání](#)

[Povinná školní docházka](#)

[Bezplatná příprava k začlenění do školy a podpora výuky mateřského jazyka](#)

[Cizinci – žáci se speciálními vzdělávacími potřebami](#)

[Klasifikace cizinců](#)

Podmínky přístupu ke vzdělání

Dne 1. ledna 2008 vstoupila v platnost novela školského zákona (zákon č. 343/2007 Sb.), kterou se mění přístup cizinců ke vzdělávání a školským službám.

Smyslem novely je naplnit právo dítěte na bezplatné základní vzdělávání deklarované Úmluvou o právech dítěte bez ohledu na to, zda na našem území pobývají oprávněně nebo neoprávněně. Novela zákona proto zajišťuje **rovný přístup žákům plnícím povinnou školní docházku v základních školách, nižších stupních gymnázií a odpovídajících ročnících konzervatoře, jak k základnímu vzdělávání, tak ke školnímu stravování a školským službám (tedy např. školní družině).**

Tento rovný přístup je zaručen všem dětem bez ohledu na to, z jaké země pocházejí, a to i v případech, kdy není prokázána legalita pobytu dětí na našem území.

Finanční prostředky jsou přidělovány školám na všechny žáky, včetně cizinců. **Základní školy při přijímání dětí cizinců již nemají právo posuzovat oprávněnost jejich pobytu na území naší republiky.**

Ke **střednímu vzdělávání** mají zajištěný přístup za stejných podmínek jako občané ČR i všichni cizinci, kteří na území ČR pobývají legálně.

K **předškolnímu, základnímu uměleckému, jazykovému a zájmovému vzdělávání a školským službám** mají cizinci, kteří nejsou občany EU nebo jejich

rodinnými příslušníky, zajištěn **přístup za stejných podmínek** jako státní občané ČR **za podmínky, že na našem území mají oprávnění k pobytu nad 90 dnů**, popřípadě pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu, azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.

Povinná školní docházka

Zákon stanoví, že se povinná školní docházka vztahuje na:

- a) občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů,
- b) cizince ze třetích zemí, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky po dobu delší než 90 dnů,
- c) účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Zákonný zástupce nezletilého cizince má explicitně danou **povinnost pečovat o to, aby dítě plnilo školní docházku.**

Porušením této povinnosti se zákonný zástupce dopouští přestupku, podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, stejně tak jako český občan – zákonný zástupce nezletilého.

- **Přestupky na úseku školství a výchovy mládeže, pokuta do 3 000 Kč**

Porušením téhož ve větším rozsahu, tj. povinnosti pečovat o to, aby dítě plnilo školní docházku, pak dokonce může dojít k naplnění znaků trestného činu ohrožování mravní výchovy dětí a mládeže podle zákona č. 141/1961 Sb., trestního zákona, byť z nedbalosti.

- **Trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže, odnětí svobody až na 2 roky/ 5 let**

Povinná školní docházka se podle školského zákona vztahuje pouze na osoby, které jsou vyjmenované v ustanovení § 36 odst. 2. Povinná školní docházka se tak vztahuje na státní občany České republiky a na občany jiného členského

státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů. Dále se povinná školní docházka vztahuje na jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů, a účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Na rozdíl od zákona je ale v čl. 33 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve větě druhé výslovně uvedeno, že školní docházka je povinná. Zároveň platí, že i tato povinnost se vztahuje na každého člověka, bez ohledu na to, zda jde o občana či cizince s legálním či nelegálním pobytem.

V komentáři k Listině je u tohoto článku uvedeno, že: „*Tato věta se vymyká koncepci Listiny jako katalogu práv a svobod a ukládá k dosažení alespoň určité úrovně vzdělání povinnou školní docházku. I tato povinnost se vztahuje na každého člověka a zákonu se jen svěřuje, aby stanovil délku povinné školní docházky.*“ (Blíže viz Pavlíček V. a kolektiv, Ústava a ústavní řád České republiky – komentář k čl. 33 Listiny).

Otázka povinné školní docházky respektive neplnění školní docházky cizinců pobývajících neoprávněně na území České republiky zůstává ale v zákoně nedořešena.

Porušením povinnosti školní docházky se zákonný zástupce dopouští přestupku, podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Bezplatná příprava k začlenění do školy a podpora výuky mateřského jazyka

Krajský úřad příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy zajišťuje:

- a) Bezplatnou přípravu k začlenění do základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků.

- b) Podle možností ve spolupráci se zeměmi původu žáka podporu výuky mateřského jazyka a kultury země jeho původu, která bude koordinována s běžnou výukou v základní škole.

POZOR!

Od 1. ledna 2012 nabyla účinnosti novela školského zákona vyhlášená pod č. 472/2011 Sb. Což znamená, že od 1. 1. 2012 pro všechny žáky cizince, kteří plní povinnou školní docházku, zajistí krajský úřad příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy bezplatnou přípravu k jejich začlenění do základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků.

Pokud jde o vzdělávání pedagogických pracovníků, kteří budou vzdělávat tyto děti, krajský úřad zajistí také jejich přípravu pro tuto činnost. Základní školy, kde se vzdělávají děti účastníků řízení o udělení azylu žijící v azylových zařízeních i mimo azylová zařízení, zabezpečují i základní jazykovou přípravu těchto dětí.

Cizinci – žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

MŠMT připravilo novelu školského zákona, v němž výrazně změnilo §16 – **Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami**. Novela ŠZ a prováděcí předpis (vyhláška 27/2016 Sb.) o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných), začínají platit od **září 2016**.

Co novela přináší?

Ve školském zákonu se v **§16 Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami** ustoupilo od poměrně problematické klasifikace žáků na jednotlivé kategorie dle „postižení či znevýhodnění“. Nasetkáme se již tedy s výčtem žáků se zdravotním postižením a zdravotním a sociálním znevýhodněním. Nově se děti a žáci definují z hlediska potřebnosti podpory. „Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání

svých práv na rovnoprávném základě s ostatními **potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením“** (ŠZ, §16, odst. 1).

Mezi žáky se SVP dle přílohy vyhlášky 27/2016 Sb., která blíže charakterizuje žáky se SVP a nároková podpůrná opatření (PO), patří i děti a žáci s nedostatečnou znalostí nebo bez dostatečné znalosti vyučovacího jazyka.

Podpůrná opatření se nově dělí do 5 stupňů. O zařazení dítěte do konkrétního stupně podpory a nároku na podpůrné opatření rozhoduje školské poradenské zařízení. Výjimkou je první stupeň PO – ten poskytuje škola sama bez doporučení ŠPZ. Na podporu ale škola nedostává navýšené finanční prostředky.

Povinností školy je poskytovat zákonným zástupcům informace o možnostech nově nastavené podpory. Role zákonných zástupců je v novém systému velmi důležitá, protože aktuálně nastavené stupně podpory 2-5 probíhají pouze na **základě vyjádření a doporučení ŠPZ a se souhlasem zákonných zástupců.**

Klasifikace cizinců

Při klasifikaci cizinců se postupuje podle školského zákona a podle metodického pokynu MŠMT. Při hodnocení dětí cizinců z předmětu český jazyk a literatura se přihlédne k dosažené úrovni znalosti českého jazyka.

Při hodnocení výsledků vzdělávání žáků, kteří nejsou státními občany České republiky a plní v České republice povinnou školní docházku, se postupuje podle § 51 až 53 [školského zákona](#) a § 14 až 17 [vyhlášky o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky](#).

Při hodnocení těchto žáků se dosažená úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost podle § 15 odst. 2 a 4 vyhlášky, která ovlivňuje výkon žáka. Při hodnocení těchto žáků ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura určeného RVP ZV (nebo obsahem předmětu „Český jazyk a literatura“ podle dosavadních vzdělávacích programů pro základní vzdělávání) se na konci tří po sobě jdoucích pololetí po zahájení docházky do školy v České republice vždy považuje dosažená úroveň znalosti českého jazyka za souvislost podle § 15 odst. 2 a 4 vyhlášky, která ovlivňuje výkon žáka.

I v případě cizinců pak platí, že na konci 1. pololetí nemusí být žák hodnocen na vysvědčení, a to ani v náhradním termínu. Pokud by ale žák nebyl hodnocen na vysvědčení na konci 2. pololetí, znamenalo by to, že musí opakovat ročník. Občan Slovenské republiky má právo při plnění studijních povinností používat, mimo předmět "Český jazyk a literatura", slovenský jazyk.

Cizinci a jejich tradice

Ukrajinci:

Náboženství:

Převládá pravoslavné, v západních oblastech řeckokatolické a římskokatolické, z protestantských je nejvýraznější baptismus, v jižní oblasti, zejména na Krymu, muslimské náboženství.

Tradice a svátky:

Pravoslavné nebo uniatské církevní svátky se slaví většinou podle starého ritu, tj., podle **Juliánského kalendáře, tedy o 2 týdny později než u nás**. Největšími svátky jsou **Pascha (Velikonoce)**, **Rizdvo (Vánoce)** a **24. srpen, kdy Ukrajina slaví den nezávislosti**. Tradice Vánoc je spojená s křesťanskými hodnotami, ale přijala do sebe mnoho pohanských pověr. Vánoční svátky se neslaví 24. – 25. prosince, ale až po příchodu nového roku, **6. a 7. ledna**. Novoročně-vánoční čas na Ukrajině trvá prvních dvacet dní až do svátku svatého Jana Křtitele. 6. ledna je **den Svaté večere**, český ekvivalent Štědrého dne. Štědrým se ale na Ukrajině nazývá až 13. Leden. 14. ledna nastává svátek **svatého Vasyľa**, a také příchod Nového roku podle starého juliánského kalendáře. Běžně se mu říká „**starý nový rok**“. Vánoční svátky končí až 19 ledna svátkem svatého Jana Křtitele (Ivana Chrestytele), který navazuje na biblický příběh Ježíšova křtu v řece Jordán.

Rusové:

Náboženství:

Čtyři tradiční náboženství v Rusku jsou pravoslavné křesťanství (které reprezentuje Ruská pravoslavná církev, tradičně velmi uznávaná autorita nejen pro pravoslavné křesťany), islám (převažují sunnité), buddhismus a judaismus. Dále v Rusku žijí mimo jiné římská a řecká katolíci, protestanti, ale i například animisté.

Tradice a svátky:

Pravoslavné Vánoce: Vánoce se, jako ostatní církevní svátky, slaví dle juliánského kalendáře, který je oproti našemu gregoriánskému kalendáři o 13 dní „opožděn“.

Pravoslavné Vánoce tak připadají na 7. ledna. Oslavy začínají 6. ledna a trvají 12 dní. Před těmito oslavami ale ještě Rusové drží čtyřicetidenní půst. Stejně jako my, i Rusové zdobí vánoční stromeček, jolka (ёлка), dárky jim pod něj ale nosí děda Mráz. Mezi typická vánoční jídla patří sočivo (сочиво), kuťja (кутья), syť (сыть) či vzvar (взвар).

Den sv. Tatiány: V roce 1755 byla na svátek sv. Tatiány založena moskevská univerzita, dnes je tento den v Rusku slaven jako svátek studentů.

Maslenica (Масленица) Maslenica je obdobou **masopustu** – stejně jako on probíhá poslední týden před půstem a stejně jako masopust propojuje pohanské a náboženské tradice. Rozdílem je to, že během maslenice je již zakázaná konzumace masa, je ale povolena konzumace mléčných produktů, které jsou pak během půstu zakázány (odtud také alternativní názvy jako máslový týden, sýrový týden).

Velikonoce (Pascha – Пасха) Po maslenici následuje půst, na jehož konci je stejně jako u nás oslava Velikonoc, které jsou pro křesťany (zejména pro ty pravoslavné) největším svátkem. Velikonoce se v Rusku slaví později, protože je jejich datum počítáno podle starého juliánského kalendáře. Velikonoce se slaví sedm dní. Oslavy Velkého pátku, Velké soboty a Velikonoční neděle jsou podobné jako v České republice.

Den Ivana Kupaly (Иван-Купала) nebo také Kupadelné svátky Tento svátek se slaví během letní rovnodennosti. Jeho jméno kombinuje ruské jméno Ivan a jméno Kupala, které označovalo koupel či křest – vlastně se tedy jedná o svátek Jana Křtitele.

Státní svátky

1. – 5. ledna Novoroční prázdniny

7. ledna Narození Páně

23. února Den obránců vlasti (v období SSSR Den Rudé armády)

8. března Mezinárodní den žen

1. května Svátek jara a práce

9. května Den vítězství (vítězství nad německou armádou v roce 1945)

12. června Den Ruska (do roku 2002 Den přijetí deklarace suverenity Ruské federace)

4. listopadu Den národní jednoty

Vietnamci:

Náboženství:

Kromě tří základních duchovních systémů, které formovaly vietnamskou kulturu: konfucianismu, taoismu a buddhismu, ovlivnily vietnamské tradice i proudy jako hinduismus, islám, křesťanství a v moderní historii mnohé evropsko-americké filozofie a politické nauky. Duchovní život Vietnamců je prostoupen vírou v nadpřirozený svět, která vzešla z dávného animismu. Přestože pro Evropana může být **víra v nadpřirozené bytosti** (jako jsou různí ochránci domácnosti, vesnice, půdy apod.) těžko pochopitelná a nevěřitelná, charakterizuje život většiny Vietnamců; nezáleží na jejich věku či společenské třídě. Zároveň příslušnost k náboženství podle našeho vidění světa, např. k buddhismu nebo křesťanství neodporuje této prastaré víře v nadpřirozený svět." (Černík a kol., 2007, str. 56)

Tradice a svátky:

Nejvýznamnějším svátkem je **Nový rok (Tet Nguyen Dan)**, který je zároveň pro každého Vietnamce dnem narozenin) spadající vždy na jiný den, mezi 21. lednem a 20. únorem, podle toho, kdy je v tomto období měsíc v novu. Tento svátek je významným i pro rodinná setkání, a proto mnoho Vietnamců žijících v ČR v tuto dobu navštěvuje své příbuzné ve Vietnamu. Dalšími důležitými svátky jsou **svatby a pohřby**, z oslav pak **vzpomínka na mrtvé předky**. (Černík a kol., 2007)

Konverzační zvyklosti vietnamských dětí – stručné srovnání.

Vietnamské děti mívají jiné konverzační zvyklosti (například je slušné zahajovat konverzaci pokládáním otázek na věk a na zdraví), jiný komunikační styl a jiné vyjadřování pomocí neverbální komunikace. Mnoho pedagogů se setkala s tím, že vietnamské děti a jejich rodiče sklápějí zrak, když s nimi mluví přímo „nebývá to známka nezájmu či neupřímnosti, ale naopak slušného skromného chování. Toto chování je často doprovázeno mírným sklopením hlavy. Naopak přímý a dlouhý pohled Evropana do očí může být pro Vietnamce nepříjemný, mohou si ho vysvětlit jako příliš sebevědomé chování mluvčího, jako urážku“. (Černík a kol., 2007, str. 149). Taktéž má úsměv v jejich kontextu více významů (vyjadřují jím i smutek, nepříjemnou situaci, zmatek, nervozitu). Je důležité si uvědomit, že vietnamští žáci se mohou smát i když výkladu nerozumějí.

Syřané

Náboženství:

Sunitští muslimové 74 %, alavitští muslimové 12 %, křesťané 10 %, drúzští muslimové 3 % a malý počet Židů a jiných muslimských sekt. Křesťané jsou rozděleni do řady církví – maronitská, ortodoxní (řecká, arménská, syrská), protestantská, římsko-katolická, nestoriánská, chaldejská. Po roce 2014 se do Sýrie uchýlilo před útoky Islámské státní mnoho uprchlíků z etnicko-náboženské komunity jezídů (převážně Kurdové).

Tradice a svátky:

V oblasti se kromě evropského značení používá zároveň **muslimský kalendář**, odvozený od odchodu Proroka Mohameda do Mediny (hidžra, 622). Přepočítání se však nedělá pouhým odečtením 622 let od našeho kalendáře, protože muslimský kalendář je lunární se 12 měsíci po 29 a 30 dnech. **Výpočet se dělá odečtením čísla 622, výsledek se vynásobí 33 a vydělí 32.** Nejdůležitějšími náboženskými svátky jsou **id al-fitr** po skončení půstu v měsíci ramadánu (v Turecku šeker bayram) a **id al-adhá** po skončení pouti do Mekky (10. dhú-l-hidždža). Kdy poutníci, ale

i muslimové na celém světě přinášejí oběť zabitím ovce nebo jiného zvířete. Dalšími jsou například **Lajlar al-Bará**, kdy prý Alláh zaznamenává činy lidí (15. ša'bán – osmý měsíc), **nový rok** (den hidžry – 1. muharram), **ašurá** (10. muharramu), který je nejdůležitější pro šíity – v tento den padl Husajn u Kerbalá. Lajlat **al-miradž** je oslava noci nanebevztoupení Muhammada (27. radžabu – 7. měsíc), kdy se údajně Muhammad po 10 letech kázání dostal na svém koni Burakovi do nebes, aby se odtamtud vrátil s příkázáním 5 modliteb denně.

Ramadán je devátý měsíc islámského kalendáře. **Půst** v tomto měsíci patří mezi pět pilířů islámu. Během tohoto měsíce věřící drží během celého dne až do soumraku přísný půst. Od půstu jsou osvobozeny těhotné a kojící ženy, nemocní lidé, lidé cestující na dlouhou vzdálenost. Nepostí se také děti do doby, než dosáhnou puberty. Dále je zakázáno postit se menstrujícími ženám a ženám v šestinedělí. Vzhledem k tomu, že některé starší děti také mohou držet půst, stojí za zvážení, je v individuálních případech event. **osvobodit od tělocviku či jiných namáhavých fyzických aktivit.**

V Evropě je nyní velmi často diskutovaným tématem **nošení šátku** u muslimských žen popř. jejich celkové zahalení. Evropská legislativa zde dosud není jednotná, ale i u nás dochází k prvním střetům s touto náboženskou tematikou. V ČR zatím jednotlivé školy řeší tuto tematiku individuálně (školní řád), ale některé případy se již řešily u soudu.

Proto je zde uvedeno několik příkladů zahalení s krátkým vysvětlením:

Romové

Náboženství:

Náboženským vyznáním se většina českých Romů hlásí k **římským katolíkům**. O Romech se traduje, že jejich skutečná víra je zajímavou symbiózou náboženství majoritní společnosti a vlastních "pověř", který si přinesli s sebou z Indie. Romové však vždy byli a dodnes často jsou oddáni Bohu a náboženství chápou v daleko širším slova smyslu než křesťané.

V romštině je **Bůh "o Del"** a Romové s ním komunikují jinak než křesťané. Většinou jej oslovují formou proseb a chvalozpěvů.

Romové věří, že duše člověka přesahuje a existuje i po odchodu těla na onen svět. Důkazem toho je tradiční nesmírně **velká víra v duchy mrtvých předků – mule**, kteří jsou pro Romy prostředníkem Boha. Duše zesnulých se podle Romů vrací

mezi živé, ty dobré navštěvují příbuzné ve snech a dávají rady, ty zlé škodí (například při narození dítěte).

Vzhledem k tomu, že většina Romů věří, touží Romové po uctívání vlastního božstva. Zatím jediná jejich "svatá" je **Kali Sára – Černá Sára**, kterou více než jedno století oslavují a vzhlížejí k ní. S železnou pravidelností se v poslední třetině května (24. – 25. května) za tímto účelem sjíždějí do francouzského městečka "Les Saintes-Maries-de-la Mer".

Romská komunita a její tradice:

Romové jsou v České republice etnickou minoritou. K romské národnostní menšině se při sčítání lidu 2001 přihlásilo celkem 11 746 osob. Počet příslušníků tohoto etnika je však odhadován až na 300 000 osob (Liégois 1994). Do střední Evropy a na území dnešní České republiky Romové přicházeli asi od konce 14. století. V současnosti zde žije několik větví romského národa.

Nevýznamnější a nejpočetnější skupinou jsou „**Slovenští Romové**“ (**zvaní Rumungři**), kteří na území Čech a Moravy přišli po druhé světové válce, během níž byla většina původních Českých Romů vyhlazena. Další významnou větví Romského národa jsou **olašští Romové**.

Romové nikdy nebydleli jednotně. Rozdíly jsou patrné zejména mezi olašskými a Romy žijícími usedle. Olašští Romové žili spíše kočovným životem. Na vhodných místech se zastavovali na několik dní až týdnů.

Pro Romy jsou typické velké rodiny, skládající se mnohdy i z více generací (famel'ija). Romská rodina je patriarchální. Pokud ji tvořilo více generací, hlavní slovo měl **nejstarší muž**. **Romská žena** je podřízena svému muži. Žena vedla domácnost, zabezpečovala každodenní obživu a vychovávala děti, zejména své dcery.

Zvláštní úctu mají Romové ke **starým lidem**. Ti měli v rodině a v celé komunitě nejvyšší postavení. Postarat se o své rodiče je pro děti samozřejmostí. Zvláště staré ženy byly považovány za moudré.

Mnoho rituálů a zvyklostí se pojí s odchodem člověka ze světa. Romové věří na **duchy mrtvých (mule)**. Okolo lůžka mrtvého se scházejí duchové zemřelých příbuzných a jeden z nich odvádí zemřelého na onen svět. Duchy vidí jen umírající.

Romové v ČR patří mezi **skupiny zranitelné sociálním vyloučením** se všemi negativními důsledky tohoto jevu, jakými jsou:

- Nízká úroveň dosaženého vzdělání, 30 % romských dětí končí podle odhadů aktivistů v praktických školách.
- Následná dlouhodobá nezaměstnanost, až 57 % Romů v produktivním věku bylo v roce 2009 nezaměstnaných.
- Kriminalita a ničení domů a bytů, podle odhadů v roce 1991 získávalo prostředky k obživě nelegálně 20-30 % ekonomicky aktivní romské populace.

Souvisí s tím i postoje majoritní části občanů České republiky, v nichž se objevují protiromské nálady.

Zdroje:

<http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/odkud-cizinci-prichazeji>

<http://romove.radio.cz/cz/clanek/18147>

<http://katerrinka.blog.cz/0702/kultura-a-zvyky-romu>

<https://cs.wikipedia.org>

Name, birthplace

and year of birth

What language does

she speak?

Grandmother

Name, birthplace

and year of birth

What language does

she speak?

What language does

he speak?

Grandfather

What language does

he speak?

3. Relationship towards languages

First write the name of the language on the dotted line.

On the next row circle one or many options.

Then color the flowers if you agree with what the sentence says about it. The more you agree, the more flowers you color.

1. The language I know the most is:

.....

I have learned it at: home (pre)school elsewhere

I like this language, it sounds nice.

I think it is easy to learn.

It is important for me to learn this language.

I want to read books in this language.

2. I can also speak:

I have learned it at: home (pre)school elsewhere

I like this language, it sounds nice.

I think it is easy to learn.

It is important for me to learn this language.

I want to read books in this language.

3. I am now learning CZECH

I am learning Czech at: home (pre)school elsewhere

I like this language, it sounds nice.

I think it is easy to learn.

It is important for me to learn this language.

I want to read books in this language.

4. Is there a language you don't know but want to learn it? Why?

.....

INSTITUCE

Instituce	Sídlo	Kontakt	Nabídka služeb	Podmínky
META o.p.s. Společnost pro příležitosti mladých migrantů	V Tůních 10 120 00 Praha 2	(+420) 775 339 003 (poradenství ve vzdělávání) (+420) 777 756 858 (kurzy češtiny) poradenstvi@meta-ops.cz gunterova@meta-ops.cz (vedoucí služeb pro cizince)	kurzy češtiny pro děti kurzy češtiny pro dospělé kurzy češtiny pro přijímací řízení na střední školy asistence na školách doučování služby pro pedagogy	neplacené kurzy
PPI Poradna pro integraci, z. ú.	Opletalova 6 110 00 Praha 1	Mgr. Kristýna Kratochvílová mobil: +420 734 154 229 http://p-p-i.cz/ e-mail: praha@p-p-i.cz	Výuka Čj. individuální/skupi nová prostřednictvím Centra Czech In	Placené indiv. 250 Kč/60 min skup. cca. 120 Kč/90 min na Praze 4 u metra Pankrác
Jazyková škola Akcent	Bitovská 1245/3 140 00 Praha 4	Tel. 261261638 www.akcent.cz	výuka Čj pouze individuální	placená výuka 525 až 550/45 min minimum 60 min. na adrese Bitovská 1245/3, 140 00 Praha 4
Integrační centrum Praha o.p.s.	Žitná 1574, Praha 1	www.icpraha.com info@icpraha.com +420774736610	jazykové kurzy pro dospělé i pro děti zábavnou formou/ individuální dle potřeby, mimo jiné sociální a právní poradenství, možnost využití komunitního centra	Bezplatné, pobočky ICP Praha 12 – Modřany, Praha Libuš – Sapa

Instituce	Sídlo	Kontakt	Nabídka služeb	Podmínky
Karlínské centrum pro školáky	MŠ a ZŠ Lyčkovo náměstí, Praha 8, Karlín	lektorka Mgr. Lenka Kader Aghová, tel. 221779676 http://centrumproskolaky.wenode.cz/	Individuální kurzy	350,- Kč/ 2 osoby 220,- Kč/os,
Centrum pro integraci cizinců	Pernerova 10/32, Karlín, 186 00 Praha 8	http://www.cicpraha.org/cs/cestina-pro-cizince/praha.html tel. 70, Praha 2 150 630 Praha 8, Praha 12, Praha 13 a jiná města ČR	Otevřené a intenzivní kurzy pro děti i dospělé A0 – A2, příprava na zkoušky A1 – získání trvalého pobytu, A2 – získání občanství	50,- Kč/hod
Společnost Inbaze	Legerova 357/50, 120 00 Praha 2	http://www.inbaze.cz info@inbaze.cz, Kancelář Praha 12 Modřany Sofijské náměstí 3400/6, 143 00 Praha 12 Tel.: (+420) 775 791 202 (Čj, Aj) (+420) 774 124 094 (Čj, Aj, Viet) Kancelář SAPA Tel:732 361 882	Sociální, právní, jazykové poradenství	Odborné poradenství zdarma, jazykové kurzy a doučování (800, 400,- Kč, poplatek vrácen po absolvování 70% docházky)

Evropské jazykové portfolio – deskriptory (výstupy) v jednotlivých řečových dovednostech:

Řečová dovednost		Žáci do 11 let	Žáci 11 – 15 let
Poslech s porozuměním	A1	<ul style="list-style-type: none">• Při vyučování rozumím jednoduchým pokynům učitelů.• Když někdo mluví cizím jazykem, rozeznám čísla.• Rozumím jednoduchým nahrávkám na kazetě k učebnici.• Rozumím jednoduchým otázkám, které se mě týkají.• Rozumím, když mi někdo velice jednoduše a pomalu vypráví o sobě a své rodině.	<ul style="list-style-type: none">• Rozumím názvům nejdůležitějších věcí ve třídě.• Rozumím číslům.• Rozumím jednoduchým instrukcím a orientačním pokynům svých vyučujících.• Rozumím jednoduchým otázkám, když je lidé říkají pomalu a zřetelně.• Rozumím velice jednoduchým větám o sobě a své rodině.
Poslech s porozuměním	A2	<ul style="list-style-type: none">• Rozumím jednoduchému vyprávění o lidech, jejich rodinách a koníčcích.• Když lidé hovoří pomalu a zřetelně o věcech, které znám, rozumím, o čem mluví.• Rozumím člověku, který na mě mluví pomalu a pomáhá mi.• Dokážu porozumět jednoduchému popisu cesty.• Když se v jasných krátkých nahrávkách mluví o něčem, co znám, rozumím důležitým informacím.	<ul style="list-style-type: none">• Rozumím základním informacím o lidech, jejich rodině, bydlišti, práci a koníčcích.• Když lidé hovoří pomalu a zřetelně, dokážu poznat, o čem mluví.• V krátkých nahrávkách o běžných věcech rozumím důležitým informacím.• Dokážu porozumět jednoduchému popisu cesty.

Poslech s porozuměním	B1		<ul style="list-style-type: none">• Když lidé mluví zřetelně o známých věcech a užívají výslovnost, která se učí na školách, rozumím hlavním myšlenkám.• Rozumím běžné konverzaci, ale někdy musím člověka, se kterým mluvím, požádat, aby mi zopakoval některá slova a fráze.• Krátkému vyprávění rozumím tak dobře, že dokážu odhadnout, co může následovat.• Rozumím hlavním myšlenkám mnoha rozhlasových nebo televizních pořadů, pokud v nich lidé hovoří poměrně pomalu a zřetelně.• Rozumím jednoduchým technickým návodům.• Během delší diskuse rozumím hlavním bodům, jestliže lidé mluví zřetelně a užívají výslovnost, která se učí ve školách.
----------------------------------	-----------	--	---

Řečová dovednost		Žáci do 11 let	Žáci 11 – 15 let
Čtení s porozuměním	A1	<ul style="list-style-type: none">• V jednoduchých textech dokážu najít známá slova a věty.• Dokážu pochopit, o čem je jednoduchý příběh s obrázky.• Rozumím krátkým jednoduchým zprávám na pohlednicích.• Rozumím jednoduchým nápisům (např. na klávesnici počítače nebo na plakátech).• Rozumím jednoduchým pokynům v učebnici.	<ul style="list-style-type: none">• Ve velmi krátkých jednoduchých textech dokážu poznat známá jména, slova a fráze.• Dokážu pochopit, o čem jsou krátké jednoduché články, zvláště když jsou u nich obrázky.• Dokážu najít základní informace, např. kde se hraje nějaký film a v kolik hodin začíná.• Rozumím krátkým jednoduchým zprávám na pohlednicích, např. pozdravu z prázdnin.
Čtení s porozuměním	A2	<ul style="list-style-type: none">• Rozumím krátkým jednoduchým rozhovorům a příběhům.• Rozumím krátkým jednoduchým dopisům a vzkazům.• Rozumím pravidlům a pokynům jednoduché stolní hry.• Umím vyhledat potřebné informace v krátkých textech (např. v časopise, na plakátu, v jídelním lístku).• Rozumím jednoduchému návodu s obrázky (např. jak hrát hru na počítači nebo jak si zhotovit nějaký výrobek).	<ul style="list-style-type: none">• Rozumím krátkým jednoduchým textům.• Rozumím krátkým jednoduchým osobním dopisům.• Rozumím běžným nápisům (např. na ulicích a na nádraží).• Dokážu najít jednoduché informace v jídelních lístcích a na informačních letáčích.• V jednoduchých textech dokážu najít konkrétní informace.• Rozumím jednoduchému návodu, např. jak použít veřejný telefon.

Čtení s porozuměním	B1		<ul style="list-style-type: none">• Popisům událostí, pocitů a přání v osobních dopisech rozumím natolik, že si mohu pravidelně dopisovat s kamarády.• Dokážu najít podstatné informace v běžných materiálech, jako jsou dopisy a brožury.• V jednoduchých novinových článcích o známých věcech poznám důležité myšlenky.• dokážu najít informace v různých částech delšího textu.• V textu poznám hlavní argumenty.• Rozumím ději povídky s přehlednou stavbou.• Ve známém kontextu dokážu odhadnout význam neznámých slov.
--------------------------------	-----------	--	--

Řečová dovednost		Žáci do 11 let	Žáci 11 – 15 let
Mluvení: Ústní interakce Rozhovory	A1	<ul style="list-style-type: none">• Umím pozdravit dospělého i kamaráda v různou denní dobu a umím se rozloučit.• Umím se zeptat, jak se někomu daří, a na podobné otázky umím odpovídat.• Umím o něco požádat a poděkovat za to.• Umím představit sebe, členy své rodiny a svého kamaráda.• Dokážu se někoho zeptat, jak se jmenuje a kde bydlí. Na podobné otázky umím odpovídat.• Dokážu se domluvit v obchodě, ale musím si	<ul style="list-style-type: none">• Umím se představit. Umím poděkovat.• Umím pozdravit a rozloučit se. Dokážu někoho představit.• Umím se zeptat, jak se někomu daří, a umím na podobné otázky odpovídat.• Umím si o něco říct a umím reagovat na žádost někoho jiného.• Umím používat čísla a říct, kolik je hodin.• Dokážu si říct o věci v obchodě, pomáhám si při tom gesty.

		<p>pomáhat tím, že ukazují.</p> <ul style="list-style-type: none">• Umím si s někým jednoduše povídat o své rodině a o tom, co mám.• Dokážu si s kamarádem připravit krátký rozhovor nebo scénku.	<ul style="list-style-type: none">• Dokážu se ptát na to, kde lidé žijí, koho znají a co mají, a dokážu na takové otázky odpovídat.
Mluvení: Ústní interakce Rozhovory	A2	<ul style="list-style-type: none">• Umím lidi zdvořile oslovit.• Umím se omluvit a také odpovědět, když se někdo omlouvá mně.• Umím říct, s čím souhlasím a s čím nesouhlasím.• Umím jednoduše vyjádřit, jak se cítím (např. je mi zima, mám hlad, bolí mě hlava).• Umím pozvat kamaráda (např. na návštěvu nebo na oslavu narozenin). Na podobné pozvání umím odpovědět.• Umím se s kamarády domluvit na tom, co budeme dělat, kam půjdeme, kdy a kde se sejdem.• Dovedu si povídat o tom, co děláme ve škole nebo ve volném čase.• Umím poradit cizinci, jak se dostane na určité místo. Dovedu se zeptat na cestu.• V obchodě dovedu říct, co chci, a umím se zeptat, kolik co stojí.• Když něčemu nerozumím, umím člověka, se kterým mluvím, velice jednoduše požádat, aby zopakoval, co řekl.	<ul style="list-style-type: none">• Umím lidi zdvořile oslovit.• Umím někoho někam pozvat a reagovat na pozvání.• Umím se omluvit a přijmout omluvu.• Umím se s kamarády domluvit na tom, co budeme dělat, kam půjdeme a kdy se sejdem.• Umím si objednat jídlo nebo pití. • Umím říct, co chci, a zeptat se na cenu, např. v obchodě nebo na poště.• Dokážu se zeptat na základní informace o veřejné dopravě a koupit si jízdenky.• S pomocí mapy nebo plánu se dokážu zeptat na cestu nebo poradit někomu jinému. Umím se zeptat na to, co lidé dělají v práci nebo ve škole a co ve volném čase, a umím na takové otázky odpovídat.• Umím jednoduše vyjádřit, jak se cítím.• Dokážu se účastnit krátké konverzace o tom, co mě zajímá.• Dokážu vyjádřit souhlas a nesouhlas s jinými lidmi.• Umím se ptát na záliby a umím na otázky o zálibách odpovídat.

			<ul style="list-style-type: none">• Umím se ptát na to, co lidé dělali, a umím na takové otázky odpovídat.• Když něčemu nerozumím, umím člověka, se kterým mluvím, velice jednoduše požádat, aby zopakoval, co řekl.
Mluvení: Ústní interakce Rozhovory	B1		<ul style="list-style-type: none">• Umím začít, vést a skončit jednoduché rozhovory o známých tématech.• Umím vyjádřit pocity jako překvapení, štěstí, smutek a zájem a umím na podobné pocity jiných lidí reagovat.• Umím zdvořile vyjádřit souhlas a nesouhlas.• Umím vyjádřit své názory a zeptat se na názory druhých.• Dokážu se vypořádat s většinou situací, které mohou nastat při cestování v cizí zemi.• Umím vyjádřit své myšlenky o literatuře, hudbě, filmu a výtvarném umění.• Umím stručně vyjádřit připomínky k názorům jiných lidí.• Umím diskutovat o problému.• Umím dát podrobné instrukce.

Řečová dovednost		Žáci do 11 let	Žáci 11 – 15 let
Samostatný ústní projev	A1	<ul style="list-style-type: none">• Umím o sobě říct několik vět.• Umím jednoduše vysvětlit, odkud jsem a kde bydlím.• Umím několika větami říct, kdo patří do mé rodiny a kdo jsou mí kamarádi.• Dokážu říct několik vět o své škole a třídě.	<ul style="list-style-type: none">• Umím popsat, kde žiju.• Umím mluvit jednoduchými větami o svém domově, své rodině a lidech, které znám.• Umím říct, kdo jsem a čím jsem.
Samostatný ústní projev	A2	<ul style="list-style-type: none">• Umím jednoduše popsat sebe, svou rodinu, kamarády a jiné lidi.• Umím mluvit o tom, co mám a nemám rád/a, co se mi líbí a nelíbí.• Dokážu mluvit o tom, co pravidelně dělám (např. umím popsat svůj školní den a týden).• Umím jednoduše popsat zvíře, věc nebo místo, které znám.• Umím říct, co jsem dělal/a včera, o víkendu nebo o prázdninách.• Umím říct, co budu dělat zítra, o víkendu a o prázdninách.	<ul style="list-style-type: none">• Umím popsat sebe, svou rodinu a další lidi.• Umím jednoduše popsat místa a předměty.• Dokážu mluvit o své škole a o své práci ve škole.• Umím vyjádřit, co mám a nemám rád/a.• Umím popsat, co pravidelně dělám.• Umím popsat, co jsem dělal/a v minulosti.• Umím popsat, jaké mám plány.

Samostatný ústní projev	B1		<ul style="list-style-type: none">• Umím vyprávět příběh.• Umím popsat sny, naděje a touhy.• Umím vyprávět děj knihy nebo filmu a vyjádřit na něj své názory.• Umím podrobně mluvit o svých zážitcích, pocitech a reakcích.• Umím stručně vysvětlit a zdůvodnit své názory a plány.• Umím si připravit referát na známé téma a vysvětlit hlavní myšlenky.• Když neznám slovo, které chci použít, dokážu se vyjádřit jednodušším způsobem.
--------------------------------	-----------	--	---

Řečová dovednost		Žáci do 11 let	Žáci 11 – 15 let
Psaní, písemný projev	A1	<ul style="list-style-type: none">• Umím ve formuláři vyplnit jméno, bydliště a věk.• Dokážu napsat jednoduché blahopřání (např. k narozeninám).• Umím napsat kamarádovi na pohlednici velmi jednoduchý pozdrav.	<ul style="list-style-type: none">• Umím vyplnit formulář (své jméno, bydliště, věk).• Umím napsat krátký jednoduchý pozdrav na pohlednici.• Dokážu napsat krátké blahopřání, např. k narozeninám.• Dokážu jednoduchými větami napsat, kde žiju a kdo jsem.
Psaní, písemný projev	A2	<ul style="list-style-type: none">• Umím napsat krátkou pozvánku, písemně poděkovat nebo se omluvit.• Dokážu napsat jednoduchou hádanku nebo	<ul style="list-style-type: none">• Umím napsat o své rodině, škole a koníčcích.• Umím napsat stručný osobní dopis – pozvání, poděkování nebo omluvu.

		<p>sestavit křížovku pro své spolužáky.</p> <ul style="list-style-type: none">• Umím napsat kamarádovi jednoduchý dopis o sobě, své rodině, škole a zálibách.• Umím jednoduše popsat, co se přihodilo.	<ul style="list-style-type: none">• Umím napsat stručný popis nějaké události.• Umím spojovat věty výrazy jako „a“, „ale“, „protože“.
Psaní, písemný projev	B1		<ul style="list-style-type: none">• Umím napsat vyprávění.• Umím popsat nějakou událost, například výlet.• Umím popsat děj knihy nebo filmu.• Své zážitky a pocity dokážu popsat v osobních dopisech.• O tématu, které mě zajímá, dokážu napsat krátkou slohovou práci.• Umím popsat osobní dopisy, dotázat se, co je nového, a informovat o novinkách.• Umím psát osobní dopisy o abstraktních nebo kulturních tématech, jako jsou například literatura, hudba a film.

Zdroje:

Evropské jazykové portfolio pro žáky do 11 let

Evropské jazykové portfolio pro žáky a žákyně ve věku 11 – 15 let